

१७६

पुर्खा दयक तकगु सम्पत्ति, भीगु कला व संस्कृति
पिकाक-भक्तपुर नगरपालिका

दर्ता नं.:४८/२०७६/७७

पुर्खा दयक तकगु सम्पत्ति, भीगु कला व संस्कृति

स्वपया

नेपाल संवत् १९४६ चि्लिथ्व/२०८२ फागुन १५/2026 Feb. / ल्या: १५०, दौं:८

स्वप

देश र जनताप्रति समर्पित

“स्वपको शैक्षिक यात्रा” विषयक

परिचर्चा कार्यक्रम

मिति: २०८२ फागुन १५ गते, शुक्रबार

स्वप माध्यमिक विद्यालय, शारदा क्याम्पस मा. वि. स्वप कलेज अफ ल

स्वप मा.वि./कलेज, शारदा मा.वि/कलेज

अथ स्वप कलेज अफ ल अं

‘स्वपया शैक्षिक यात्रा’ विषयका ज्याझ्वः

स्वप इन्जिनियरिङ्ग कम्प्युटर, इलेक्ट्रिकल, इलेक्ट्रोनिकस व
कम्यूनिकेशनया राष्ट्रिय सम्मेलन (२०८२ फागुन १२ गते)

स्वप कलेज अफ इन्जिनियरिङ्गया ग्वसालय न्हँपुं कर्मचारीपिन्ता
जिम्मेवारी लः ल्हात (२०८२ फागुन ३ गते)

; DkfbSlo

@)*@ klfug !%, c^a\$!&^, jif*

चुनावय् देशभक्त उम्मेदवारपिन्ता त्याकय्मःगु

प्रतिनिधि सभाया निर्वाचन जुयता छवःति जक मालानि । फुक्क राजनैतिक दलत थःथःगु घोषणापत्र ज्वडः जनताया दश्वी वाडः च्वंगु दः । पटक-पटक सरकारय् वाडा नं जनताया भिं जुइगु छुं हे ज्या याय् मफूपुं असफल शासक दलत नं घोषणापत्र पाखं थी थी बाचात याड च्वंगु दः । अर्थतन्त्रया विकास, ज्या दयक बियगु, कर दस्तुरय् म्हवचा याकय्गु, भ्याट म्हवचा याकय्गु, गरिबी मदयकेगु, स्वास्थ्य उपचारया व्यवस्था याय्गु थजगु अपलं बचंत ब्यूसां जनतां विश्वास याइगु थाय खानय मरु ।

२०४६ साल निसे अःतकया ३५/३६ दाया इलय नेका, एमाले व माओवादीं पालं पः शासन याता । थ्वहे इलय राज्यया स्वामित्वय च्वंगु दै दक्व कलकारखानात निजीकरण याता । अपलं बेरोजगार जुल, अलय न्हिं नेद्व स्वद्व ल्यासे ल्याम्होपुं विदेशय मवांसे मगात । कृषि प्रधान देशय दायँ १ खर्ब स्वयो अपः तकाया कृषिजन्य वस्तुत पिनयनं न्याड हयमाल । दायँ १५ खर्ब स्वयो अपः ब्यापारघाटा व २८ खर्ब स्वयो अपः सार्वजनिक ऋण नं थ्वहे इलय दत । दायँ १ लाख म्हा स्वयो अपलं ब्वनामिपुं उच्च शिक्षा काय्ता प्याहाँ वानय मःगु अवस्था, देया दक्ष जनशक्ति डाक्टर, इन्जिनियर, वैज्ञानिक, प्राध्यापकपिसं विदेशय थःगु भविष्य खाडः देश त्वःतःय् मःगु नं वहे शासक दल तय्सं याडः खः ।

ब्वनयकुथि, कलेज व विश्वविद्यालय नपां फुक्क धाय्थें लागाय् भागवन्डा याडः तहस नहस यात । बहुदलीय व्यवस्था पुनः स्थापना लिपा यागु छुं नं ज्या आशा याय छिंगु थाय् मरु । पार्टी नेता, कार्यकर्तात बाहेकं अपलं जनतात शासक राजनीतिक दलत पाखं असन्तुष्ट वा तंम्बयक च्वंगु जुल । भाद्र २३ व २४ गतेया मतिमतया काथंया घटना उकियाय् हे लिचवः खः ।

अः वहे स्वंगुं तुं पार्टीत जनताया लाहातय दःगु अमूल्य भोट काय्ता थी थी फयखाँया आश्वसन ज्वडः वयो च्वंगु दः । देशता हरिकंगाल याडः जनताता दुःख बिइपुं दलतय्ता दण्ड बियगु व देशभक्त पार्टीता सिरपा वियगु ई निर्वाचन खः । निर्वाचनय जनता न्यायाधिश थें जुयो खः गुलिता खः मखुगु लितामखु धायो धात्थेंगु खाँ सिइकः भोट बियमः ।

जनताया मत मखुगु थासय लात धःसा व देश मिइगु लाइसेन्स जुयफः, खःथाय् लात धःसा व दे दय्किगु छगू शक्ति जुयफः । अः तक खय् शासक दलतय्सं यागु मभिंगु ज्याखय् भाचा अपः भाचा म्हवँ जनतात नं दोषी खः । तःक हे जनताता मिखा पिइकः भांगः लाइपुं उम्मेदवारतय्ता हकनं त्याकय् बियग् धाय्गु जनतात नं उलिहे दोषी धाय्गु थुइके मः ।

थुगुसिया निर्वाचनय् जनतां फुक्क पार्टीतय्गु घोषणापत्र ब्वनय्गु नपां अमिगु न्हा याय्गु इतिहास नं ब्वडः थुइकः भोट बिलः धःसा थःगु मत मखुथाय् लाई मखु । जनतां भिलिमिली प्रचारय् मखु, सिद्धान्त व बिचःया लिधंसाय् देश व जनताया इमान्दार जुयो सेवा याइगु, छगु आदर्श समाज निःस्वानिगु आजु दःगु पार्टीता मत बियो त्याकगु सकल नेपाली जनताया थौंया जिम्मेवारी व कर्तव्य खः ।

पिकाक-ख्वप नगरपालिका/सम्पादक-आशाकुमार चिकंबञ्जार, डेस्कटप-धन लक्ष्मी त्यात, आवरण सज्जा- रेणु ध्वजु, थाकू- भक्तपुर अफसेट प्रिन्टर्स फोन ल्याः ०१-६६९३०४३, इ-मेल- khwopapau@gmail.com

जि जनताया डाक्टर जुय

नारायण मान बिजुक्छें 'रोहित' (हरिबहादुर श्रेष्ठ)

भारतया छगू मेडिकल कलेज । छात्रावासया बैग क्वथाय हिंदा-हिन्यदाया छम्हा मिजं मचा छकुलानय च्वडः जा थुयो च्वना । कोइलाया कुँ अजनं भाति भाति क्वथाय लिक्कुडः च्वनातिनी । क्वथाया दथिमथिलाक छगः तग्वगु टेबुल तयो तःगु द अलय चाकलीं हिगू हिन्यगूति मेच तयो तःगु दः । पलखलिपा भट्ट, अधिकारी, यादव व सिंह इलचं (घडी) स्वयां क्वथाय द्रह वल । जानयगु ई भातिचा मन्तः नि । उकीं प्यम्हां तुं थःथःगु लाहातयया साफू पुइकः मेचय फेतुत । दशवी दशवी न्हयपनय स्वं पुय्थें खौं नं ल्हाइगु । खौं ल्हाइबलय थःगु खौं खं कतता छुँ काथं मछिं मजुइगु काथं बिचः याडः खौं ल्हाइगु । ज्व ज्वलपा बोस, 'अहो सकलसिता ज्वज्वलपा' धाधां श्रेष्ठ द्रहँ भाल वयागु लाहातय फोहरी हिन्दी उपन्यास दः । वया लुसी अलय साँ नं ताः ता हा, ००७ नं च्वयो तःगु तब्यागु पेटी चिडःतःगु दः । बेलीबटम पाइन्ट धःसा लकां स्वयो क्वय थ्यंगुलि बाँपुयथें धू पुडः हैगु । म्हुतिई चुरोट च्यापय याडः त्यामजिइक खौं ल्हाइगु । कुँ ल्हवयो पिल्हवगु मिखालय वानिदक देपागु मिखा भातिचा चिच्या ग्वायकः काड न्हासं व म्हुतुं भाति भाति यायां कुँ ल्हवयो च्वन व मेचय फेतुत अलय दाडः जा थुयो च्वं दख्य् वाडः दान । भुथुली छखय दाल व मेदख्य् ला दयक च्वंगु दः । दाल दायकगु कसौडीया पुसा चायकः थयकः स्वत अलय ख्वः ह्योक वं व मिजंचाय्ता फोहरी उपन्यासं दा दां धाल - 'बद्मास म्हा मचा न्हिन्यसिया १२:०० ता इलय जुय धुंकल, अजनं जा मबुनि ।' म्हुतुं वाडः वं हकनं धाल- अखुनुं नं छुँ अथेहे याता । छुँ छुँ, जिमिता हेपय याडागुला ?" दायक तःगु दालया भाला ज्वडः थ्वहे दायक तःगु दालं छंता लुकः बियला (म्हुतुं ल्हाई) छंगु कपालय ।" तमं फुट्ट चुरोट वां छ्वयो म्हुतुं ल्हाडः धाल (म्हुतुं ल्हाडः) छं ता फेतुक मदः तलय जिइमखुनि ।' मिजंमचा अक न बक जुयो नाइगु सलं धाल - 'मालिक अः पाँच मिनेट लिपा फुक्क हे ठीक जुई मेगू जा, तरकारी, अचार फुक्क तैयार जुय धुंकल ।' मिजंमचाता छथु कपालय दादां धाल- 'फुक्क तयार जुल ! ... (म्हुतुं ल्हा ल्हां) ग्वलय फुक्क तयार जुगु जूसा? अःप जान्या जुयो हालः च्वडागुला माफी मफवंसें अजनं हाल च्वडागुला ? अलय हकनं व मिजं चाय्गु न्हयपं निइकल । व मिजंचाय् छपा लाहा कपालय उसि उसि यात सा मेगु लाहा न्हयपं निथाय् तः वान । ' ऐया ऐया जि दून हजुर जि दून । जि ब्वाता ज्वरो वयो जि भातिचा लिपालात । हकनं थौं जि याकचा जक वयागु थौं कोइला नं भातिचा बाँमलागु लाडः च्याकय हे थाकुल, थौं लिबात । कन्हे निसें इलय हे जा बुकय ।' व

मिजंचां मिखालय ख्ववी तयो द्रंगुया भिक्षा फवन । व मिजंचाय्गु ख्वः तस्कं कनाचाय्पुगु खानय् दः । अलय् मचाम्हा मिजं चाय्ता मालिक या हप्की दप्की भन हे अप्वः यायां यंकल ।

स्थिति ल्हवनय्ता भट्टं धाल - "ए बाबु ला क्वपुन स्व " । श्रेष्ठजीं म्वल त्वःति व मचाता पलख थुखय च्वडः दिसँ । भासँ जिपुं नपां पलख लाडः च्वडा तिनि । भट्टया उगु खाय् कतता क्वत्यलय्गु मतिमखु, मचाप्रतिया दया खानय दः । अलय् श्रेष्ठ नपां खौं ल्हाय्गु रहर नं दः । अलय व म्वः मरुगु हप्की दप्की छखयलिइकः बाँमलागु लकस चिइकेगु इच्छा दः । व मिजंचा छखय लिडः ख्ववी हु हुं जा थुयगु पाख्य वान । श्रेष्ठ तं पिकायो टेबुल पाखयवल । साफू तसिकं ब्वासाडः थ्याच्च मेचय फेतुतुं धाल- स्वयोदिसँ भट्ट जी, जिं व मचाता ख्याडः च्वडा छिं बिचय् पाँबल थव बांलागु ज्या मखु । छि जि स्वयो नेदा च्वय लागु पढाइ खय् जक खः नय्गु नसा व खान्दानीखय् मखु । व्यक्तित्वखय् मखु । भट्टं तस्कं काथं मछिंगु मति तल अलय् पहः हिलिगु मतिं व सुंकः च्वन । अलय् यादवता धःसा फयां फय मफयो मग्यासिं धाल- श्रेष्ठ जी भीसं व मिजं मचाता लाहा वाय्गु बाँमला मजुला ? व मचां तस्कं ध्यान तयो ज्या साडः च्वंगु दः । विदेशय् च्वडः अथे हप्कि दप्कि याय्गु बांलागु ज्या मखु । मेपुं सुं नं खांसा चित्त दुखय् याई । बरु हेयकः धःसा बांलाइगु जुई ।'

'छिं जिता छु खाडा ? छु याय् ज्यू छु याय् मज्यू जिं नं बांलाकः थुया । ज्या साडः नैपुं ज्यापु ज्यामि, च्यो भ्वातिं तय्ता ख्याडः ब्वबियो, अज न्हूयो तय मफुसा अमिसं भीता बांलागु व्यवहार याइ मखु । उलिजकला अथे याय मफुसा अमिसं भीगी कपालय न्हई ।' टेबुलय भ्याराकक दायो श्रेष्ठं धाल । सुंकः च्वडः च्वम्हा सिंह तंपिकाल फुक्कसिता न्हूयो ख्याडः क्वत्यल छेय्गु म्हागस त्वःत छ्वः श्रेष्ठ जी छिं छथु दःसा छंता अमिसं नेथु दाइगु थुइकी । छिं अपां कयकसा छिता ल्वहँ तं कय्किगु थुइकी अलय् छिं कथिखं दःसा छितां कन्हे बन्दुक ज्वडः वैगु खः । दमनं दमन जायो वै, म्हवचा जुइ मखु । हकनं भीसं व मचाता लाहा वाय्गु अधिकार मरु , भीसं वयागु नेधौं स्वघौया मेहनत वा सेवा जक न्याडागु खः । वाता दाय्गु कय्गु, म्हुतिइ वक्क ब्वः बियगु बेइजत याय्गु भीगी अशिष्टता खः । ब्वडागुयाय् हे खौं ल्हाय्गु खःसा छिनं प्यंगुगु देया ब्वनामि खः । जिनं प्यंगुगु देँ खय् हे ब्वडः च्वडा । अलय् खान्दान व व्यक्तित्व खय् फुक्क हे उथिं खः थः जक तः हाम्हा मेपुं फुक्क क्वय याय्पुं जक मति तय्गु अमैत्रीपूर्ण व घमण्डी भावना खः । व बांलागु खौं मखु । अय् सिंह

सच्छि व न्हयखुगुगु स्वप पौ. ब.च्छि पौ (पाक्षिक)

जु छु छि जि नपां जोरी खोजय यो वयागुला ?' दाडः लाहा ब्व ब्व स्याडः जिता छमिसं कःलि थानय याय् मते । जिमी वाज्या तापा वाज्यापुं न्हपा जुजु खलक खः । ल्हासाय् न्हपा जिमिगु तः हांगु कोठी दः, जिमिगु आना गजगु हाँकधाक दः । जि ब्वा राष्ट्रिय पञ्चायतया दूजः खः । जिः तःहिम्हा दाजु इन्जिनियर व माइलाम्हा दाजु डाक्टर खःसा जि किजा छम्हा अमेरिकाय् दः अलय मेम्हा किजा थुगुसी रुसय ब्वं वानिगु जुल । जि छाय् ग्याय्गु ? अँ छगू खाँ जिं सिया छिकपुं कम्प्युनिष्ट व माओत्सेतुङ विचारधारा ज्वडः वपुं खः । मखुसा ज्यापु ज्यामि, च्यो-भ्वातिं अलय ज्यू मज्यूया खाँ छाय् ल्हाई । थजपुं अपलं कम्प्युनिस्ट, माओ, चीनया समर्थकपिन्ता जिं बांलाक म्हासिया ।' पलख दिडः धाधां यंकल - छुं दिन हाँ छम्हा राजनैतिक कार्यकर्ता धायो जिथाय् क्वथाय् द्रहँ वला । ग्वायँ, दाही लहिडः वं थः ता थमं तस्कं हे तहाम्हा मनु धाइम्हा जुयो च्वना अलय जिता म्वः मरुगु देश विदेशया खाँ ल्हवयो काडः च्वना । मौलिक अधिकार, समाजवाद, क्रान्ति, जनताया प्रजातन्त्र, साम्राज्यवाद व सामन्तवादया विरोध, तेष्रो विश्व, देया स्वतन्त्रता व विकास थजगु खाँवः त तयो खाँ ल्हवयो च्वना । जिं यां तप्यंका धाया- 'जिता देश व राजनीति नपां भ्या भाति हे मतलब मरु । धेबा जक दैगु जूसा जिं देश हे मियो छ्वय । जिता देश व राजनीतिया खाँ हे ल्हाय मते । जि मेडिकल कलेजय् प्यंगुगु तर्गिं खय ब्वडः च्वडाम्हा । बी.एस.सी पास याडः 'कोलम्बो प्लानया 'स्कलरसीप' कायो च्वडाम्हा जि तस्कं माच्योर म्हा खः' । जिं यां वाता क्वथाय् फेतुतक मघाया वं दाडः हे खाँ ल्हाडः च्वना, लिपा जिं खाँ ल्हाय्गु फुसद मरु धायो छोयो ब्रिया । चप्पल न्ह्याडः साधारण नं फियो वम्हा सिं जिता देश-विदेश व राजनीतिया खाँ काँ वगु कः' । पलख दिडः कःसा, अधिकारी ज्यू छिं हे धायोदिसे अजम्हा मनुखं जि फोर्थ योरय् ब्वडः च्वडाम्हा मेडिकल कलेजया ब्वनामिता खाँ कां वय ल्वः ला ? कन्हे सायद छिथाय् नं वय फः छि नेदा प्यदा डाक्टरी ज्यासाडः अः एम.डि. याडः च्वंगु दः । छिथाय् भायो वं राजनीति खाँ ल्हाय् ल्वः ला ?'

'श्रेष्ठ जि, छिं अप हे नुवाडः दिल, छिं देश व जनताया विरोधी खाँ ल्हाडः दिल । छिं थजपुं ब्वड तःपुं मनूतयसं थजगु खाँ ल्हाय्गु तस्कं हे मन्व ।' - यादवं बलुहुँ साफु तितिं धाल । खाँ भन भन ता हाइगु खानय् दत । वहे इलय व मिजं मचां टेबुल हुं हुं नाः या गिलासत टेबुल तयो हला, काचिगु प्याज क्वचात व अचार दःगु रिकापी तय हल । श्रेष्ठ जुया तं क्वलात । प्याज क्वचा छक्क अचारय् थुडः नल । मेपुं लाहा सिलय धायो दान । व मिजं मचा जा, दाल, ला कचौरा व रिकापीखय् तयो हल ।

चान्हेसिया ११:०० ता ई जुल । श्रेष्ठया क्वथाय् मता च्याडंतुं च्वंगु दः नि । टेबुल व देनय्गु खाताया चाकलीं भारतीय सकिपाया पौत छाडा व फोहर किपात दःगु उपन्यासत चाकलीं हवलः तःगु थें उखें थुखें तयो तःगु दः । खापा, इयो, धलिमय व आंगलय मिसामस्तय्गु

नांगा व बच्छी नांगागु किपात तिकः तःगु दः । श्रेष्ठ ग्वतुलः तस्कं ध्यान तयो छगू फोहरी उपन्यास ब्वडः च्वना पिनय सुननं सः तःगु थें च्वडः ग्वतु लंतुं धाल- आना सुथें ? दुनय भासँ. म्हतु ल्हा ल्हां त सिकं हकः धाल । खापा, चाल, अधिकारी व भट्ट द्रहँ वल । अलय श्रेष्ठ अमितास्वहे मस्वसें उपन्यास ब्वडं तुं च्वन । श्रेष्ठ जी माफ याडः दिसँ, छक्कचा खाँ ल्हाय दकः वयागु, छिगु ब्वनय्गुलिं छुं भाति नोक्सान मजुइगु जूसा... ।' अधिकारीं बलुहुँ धाल । अधिकारीया सः न्यनय वं हतपत्त दान । ओहो थजगु चान्हेयँ छाय् भायागु ? जिंयां सुं राजनैतिक खिचातला दक वास्ता मयासें च्वडागु । ओहो भट्ट जि छिन मेचय दिसँ । "अधिकारीं बलुहुँ न्यन- छिता मछियां जुइमखुला ?" मखु जुइ मखु ।' मछिं थें या जुइमखु ला ? अधिकारी क्वथाय् छक चाकलीं स्वत । मेपुं सुं हे मरु । भट्ट दाड खापा तिडः हकनं मेचय फेतुत । श्रेष्ठ सलाइ कियो चुरोट च्याकल ।

अधिकारीया जःपागु लाहा टेबुलय मेगुलाहा लिनय पाखय तयो च्वंगु श्रेष्ठ जि धायो अधिकारी थःगु खाँ तस्कं नाइक तल - अखुनुं सुथाय् डाइनिङ हलय् जुगु छिगु खाँ छुं नेपःया पासापुं व जिता नं भातिचा गखेंसे च्वना । अलय उगु इलय छिता पित्याया तं वयो च्वंगु खः उब्ले खाँया विवादं याडः छुं धाय्गु बांला जुइ मतायो मघाया । अःजिं छिता उगु खाँया बारे छुं खाँ धाय् । उकिता छिं छम्हा नेपः मिया नातां वा छम्हा पासाया नातां वा छगूं तुं कलेजय ब्वडापुं ब्वनामिया नातां जक कायो दिसँ, उमेरया नातां वा डिग्रीया नातां छिता छुं खाँ खं क्वत्यलय ताडागु मखु । खः जि छि स्वयो हिदा थाकाली, ब्वडः तयागुलीया नेदा प्यदा न्हपा ला, जातं जि ब्रम्ह खः । जि ब्वा व दाजु न्हपा दरवारय् अलय मन्त्रिमण्डलय् दःपुं खः । जिं छिता हुकुम लाड्य् याय्ता वयाम्हा नं मखु । धाथें जि थजगु फुक्क खाँ थः ता तहानं नं मतायका अलय श्वहे खाँ कायो जिता मेपिसं मानय् याय्मः जिता विशेष सहूलियत मः धाय्गु पाखय् नं जि मरु । बरु जिगु परिवारं न्हपा जनताता क्वत्यल च्वंगु व देशया सम्पतिता नपां व्यक्तिगत सम्पति याडः कः गुलि जिता थौं लज्या चाय पुयो च्वंगु दः । अः जिं थः पुर्खा यागु पाप ता गथे चुइके फै दकः जक बिचः याडः च्वडा । पासापिनिगु सङ्गत जिं थुइका कि निःस्वार्थ रुपं जनताया सेवा याःसा थःगु परिवारं यागु पापया प्रायःश्चित जुई ।' मखु जिता छु धाय ताडागु ? श्रेष्ठ खाँ त्वाल्हाडः न्यन । 'अँ भातिचा लिनबात, छिगु उपन्यास नं क्वचायके माल ।' अधिकारी गम्भीर जुल । 'मखु व ल्याखं मखु ।' श्रेष्ठ मछाल धाल ।'

"जिं धाय ताडागु मू खाँ खः अखुनुं छिं व जाथुइम्हा मचाता दायमज्यू, थःस्वयो क्वकाली पिन्ता माया याय मःगु । व मिजंमचां जिता तस्कं मेहनत याडः जाथुयो जा नकी । भातिचा लिपालाताजक म्हतु ल्हाडः लाहा वाय्गु अधैर्यता व अशिष्टता खः । सुं छम्हा नेपःया मचाता होटल मालिकं दःसा छुं भी तं प्याहाँ मवइला ? अथेहे भी

सच्छि व ढ्हयस्वुगुगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

भारतय ब्वडः छम्हा भारतीय निर्दोष मचाता दःसा भारतीय मर्मयु चोट मलाइला ? व तः हिडा नं नपां नेपालीतय पाखय् वयागु मति मभिनय् थम्बः धाय्गु पाखय् भीसं मति तयो भीगु व्यवहारय् भीसं बांमलाकय् मज्यु । वयाके कमजोरी दःसा वा टंकसा भीसं वयाता छम्हा मचाम्हा मति तयो वयागु कमजोरी ल्हवनय्गु मति तयमः । भीसं छम्हा छम्हा भारतीय ज्या साडः नैपुं ज्यामी किसानतयूता थः हे दाजु किजा पासा भःपियो व्यवहार याय्मः ।' श्रेष्ठं नुमवासं चुरोट सः सं न्यडः जक चवन ।

हकनं छिं दाही लहिडः तःम्हा छम्हा राजनैतिक कार्यकर्ताता गगु अपमान यागु खः व भ्या भाति हे पाय्छी मजु । छम्हा नेपःमिया नातां छिगु व्यवहार अपराधपूर्ण खः छिथाय् वयक उकिं वगु मखु कि भारतय् छि छम्हा जक नेपःया ब्वनामि दता जक, उकिं नं मखु भारतय् वयकं छि पाखं छुं व्यक्तिगत फाइदा काय फैलाजक । छिगु नां जिं वयकता बियागु । अलय् न्हापुं जिं मसिया कि वयक छिथाय् आपासिकं अपमान जुला दक । छिगु खाँ न्यडा बलय् वयकलं धायोदिल - श्रेष्ठ जि बांलाम्हा हे मनु खः अलय् वयकया भातिचा फुसंद मरु । सायद वयक अप हे ब्वनिम्हा मनु खः, लिपा हकं छक जि वानय ।' वयकया बारे छिगु बिचः भ्या भाति हे मिलय मजु । वयक जातं ब्रम्ह खः । छिजि थें हे तः मिगु परिवार याय्म्हा अलय् ब्वडः तःम्हा पासा खः । उमेरं छि स्वयो नीदा अलय् जि स्वयो हिदा थाकालिम्हा खः । अलय् वयककय् तःहां-चिच्याहांया भ्या भाति हे भावना खानय् मरु ।' श्रेष्ठं हकनं मेगु चुरोट च्याकल । अधिकारी धा धां यंकल - 'राजनैतिक कार्यकर्ता थःगु निम्ति ज्या याइमखु देश व जनताया निम्ति ज्या याई । धात्थें राजनीतिक मरुगु जूसा राजनीतिक पार्टी दैमखु राजनैतिक पार्टी मरुगु जूसा राणा शासन क्वः दैगु मखु । राणाशासन क्वः मदगु जूसा भी थजपिसं डाक्टर व इन्जिनियर ब्वनय् दैगु मखु । राजनीतिक कार्यकर्तापिसं त्याग याई, ज्या सानी, शहीद जुई । भीसं उकिया फल नय्गु । गनातक राजनीतिक मतभेदया खाँ खः व जुयमः, गुकी भीता खःगु थासय् थयंकी । सुं नं राजनैतिक कार्यकर्ता नपां राजनैतिक बिचः मिलय मजुयवं अपमान याय्गु गलत जुई । भीसं थःता मेडिकल कलेजया ब्वनामिया नातां 'परिपक्व' मति तःसा व नं गलत जुई । धात्थें भी 'परिपक्व' जूसा छाय विद्यार्थी जुई । दार्शनिक सुकरातं धायो द्युथें सुनं थःता थमं सःस्यम्हा मति तयो हः जुई वं छुं हे मथुम्हा जुई । उकिं यां धाय तःगु खः - 'बुद्धिजीवीत अज्ञानी जुई । भीगु घमण्डं भीगु मिखा पिडकः बिई । हकनं धेबाजक दःसा देश मिय धाय्गु भिंगु खाँ खः ला ? अजगु क्व हयंगु खाँ ल्हाय्गु नं लज्या चाय्पुगु खाँ खः । मनूयाय्गु महानता नं व चप्पलं जक क्यनि मखु । श्रेष्ठ जी, वयागु बिचः व व्यवहारं व्यक्तित्व धाय्गुया अर्थ पिनय खानय दःगु ल्हवंगु जिउ व नं सुरुव मखु बरु वयागु बिचः व योगदान खः । भी मेडिकल कलेजय थुगु तातुना ज्वड ब्वे वयापुं मखु कि भी डाक्टर

जुयो जनताता हैकम चलय याय दक, बरु भीगु तातुना व जुय मः कि छम्हा बांलाम्हा डाक्टर जुयो फयां फक्व भीसं देश व जनताया सेवा याय् फय्के मः ।'

खाँ ल्हा ल्हां चान्हय्सिया १:०० ता ई जुल । लिपा भट्ट नं श्रेष्ठया छगु नेगु बिचः या कुखिता । श्रेष्ठं न्यडः चवन खाँ ल्हाय धुकःअधिकारी व भट्ट कोठां प्याहाँ वयो थःथःगु क्वथाय् वान । श्रेष्ठता चच्छि न्ह्यो मव ।

कन्हें खुनं सुथाय्सिया ७:०० ता इलय चिया त्वनयता फुकं डायनिङ्ग हलय वल । काचाक्क भट्टया मिखा आंगलय तिकःतः गु भवँखय् वान । दाडः स्वत चवयो तःगु थंथे दः-

नेपःया पासापुं

अखुनं जा थुईम्हा मचाता जिं याडागु व्यवहार अभद्र जुयो चवना धाय्गु जिगु मति वान । मेडिकल कलेजय ब्वडः च्वडाम्हा धाय्गु मति तयो जिं 'परिपक्व' म्हा धाय्गु जिगु घमण्ड, धेबाजक दःसा देश हे मिय धाय्गु जिगु बिचः तस्कं क्वहयंगु, लज्या चाय्पुगु व अपराधपूर्ण खः । राजनैतिक कार्यकर्ताप्रतिया जिगु बिचः व व्यवहारं जिता तस्कं पश्चाताप जुयो च्वंगु दः । पासापिनिगु आलोचना व सल्लाहता अः तस्कं बिचः याय । जिता विश्वास दः पासापिसं जिगु मानसिक खिती चुइकेता ग्वाहाली याई । जिं अः जनताता हप्की दप्की याय मखु अलय् लिपा नं जि जनताया डाक्टर जुयो ज्या सानयँ ।

थःम्हा हे नेपःमि पासा

ए.के. श्रेष्ठ

पालं पः ब्वनामिपुं दाड दाडः व भवँ ब्वडः चवन । ल्यूनय लापुं सिंह व यादवं छत्थुं हे धाल - 'छु ख ? छम्हा सिं तसलं ब्वँयो जि हे ज्यु नि छाय् हल याय मःगु ?' भट्ट ब्वडः हल- ब्वनय् धुक भट्ट थःगु थासय् वाडः च्वँ वान । भट्टया मिखा अधिकारी पाखय् जुत । अधिकारी नेपा लाहातं चस्मा हुयो चवना । उब्लेलाक मिजंमचां पाउरोटी, खँ व चिया टेबुलय् तयो वान । अधिकारी चाकली स्वत । वयागु मिखां छुं मालः च्वंगु थें च्वं । भट्ट वयागु मनया खाँ थुइक न्यन - छुं ताना लाकी ? छु मालः दियागु ? ' यादवं लिसः बिल - 'श्रेष्ठ थयंकः मभानी लकस भन गम्भीर जुल । अधिकारी धाल - श्रेष्ठ तस्कं बांलाम्हा पासा खः । भीसं वयकया कमजोरी ज्यंकयूता ग्वाहाली याय मः । ए बाबु ! श्रेष्ठया चिया वयागु क्वथाय् यंक ब्यू । थौ वयकः लिबाक आखः ब्वडः च्वंगु खः ।

सकसिनं चिया त्वन । अलय् फुककसिया मनय् क्वालाक्वाला मिडः चवन । व मिजं चाय्गु मिखा वहे तिकः तःगु भवँतय जुत । अलय् वं छुं हे थुइके मफूत । चिया त्वनय् धुकः भट्ट व अधिकारी श्रेष्ठया क्वथाय् वान । फसं अमिगु साँ व नं याता पुइकः फारा फारा सांकः चवन ।

पार्टी घोषणापत्रसं शिक्षा सम्बन्धी प्रतिवद्धता

विवेक

नेपाल मजदुर किसान पार्टी आइतबार निर्वाचन घोषणापत्र पिता ब्वगु जुल । देश व जनताया निःस्वार्थ सेवा याय् नु, समाजवादी प्रचार अभियान हछ्याय्नु धाय्गु मू नारा ज्वडः सार्वजनिक यागु घोषणा पत्र सं शिक्षाता हदाय तयो खप नगरपालिकां चाय्किगु खप विश्वविद्यालय विधेयक संसदया न्हपांगु बैठकं पारित याक्यगुलि बःयाय्गु खाँ न्हिथाडः तःगु दः । विश्वविद्यालयसं अः जुयो च्वंगु भागवन्डा, मगा-मचः, मभिंपाखं (विकृति व विसंगति) मुक्त याडः अध्ययन अनुसन्धानय केन्द्रित याक्यता 'उपकुलपति, रजिस्ट्रार व रेक्टरया नियुक्ति नपां स्वापुदःगु लागां निर्वाचित याक्य मःगु, बिचः हछ्यागु दः । मेमेगु पार्टित स्वयो थव विश्व विद्यालयता स्वइगु मःगु बिस्कं स्वपुकुं खः ।

नेमकिपां शिक्षाता राज्यया दायित्व दुनय तयमः गुलि मदिकक बः याडः वगु दः । सुसंस्कृत व सभ्य समाज दयकेया लागिं विद्यालय शिक्षा अनिवार्य व निःशुल्क अलय 'विश्व विद्यालयया शिक्षा निःशुल्क याक्यता कानून मदय्कसिं मगा' घोषणापत्रय् धायो तःगु दः । नेमकिपां फःपुं स्थानीय तहता विश्वविद्यालय चाय्के बियमःगु मदिकक सः तयो वयो च्वंगु दः । अजु चाय्पुगु खाँ अःतक सुं नं पार्टी स्थानीय तहता विश्वविद्यालय चाय्के बियगु अधिकारया खाँ खय् सःछसः तक तःगु मरु ।

खप नगरपालिकां नेगु इन्जिनियरिड कलेज नपां न्हयगु शैक्षिक संस्थात ग्यसुलाक न्ह्याकः वयोच्वंगुलि देशां देछिया न्हयद्र स्वयो अपः ब्वनामिपुं दांकः, भिंक, बांलागु शिक्षा कायो वयो च्वंगु दः । हिंदा-हिंन्यदा हौं निसिं खप नगरपालिकां

खप विश्व विद्यालय चाय्केता बः याडः च्वंसां सरकारं विधेयक हमछ्या । खप नगरपालिकां निजी मेडिकल कलेजय स्वयो अपलं दांकः भिंकः चिकित्सा शिक्षा नपां बियगु तातुडः विश्व विद्यालयया माग याडः वगु खः । न्हपायाय्गु प्रतिनिधि सभाया बैठकय् थी थी पार्टीया सांसद पिसं खप विश्वविद्यालय विधेयक पारित याय्मःगुलि सः तला । वयक सांसदपुं गुलि लिपा शिक्षा मन्त्री नं जुला । अमिसं थःगु लाहातय अधिकार दःगु इलय खप विश्वविद्यालयया खाँ चुइक तक महः । अजपुं सांसद मन्त्री तयता जनतां अः गथे विश्वास याई ?

निर्वाचन आयोगं फागुन ३ गतेनिसिं घोषणापत्र जारी याय्ता फुक्क पार्टीतय्ता निर्देशन याः सां अः तिनि थी थी राजनीतिक दलतय्सं निर्वाचन घोषणापत्र पिताब्वज्या याडः च्वना । अः तकखय माओवादी, राप्रपा नपांया दल तय्सं घोषणा पत्र पिता बिय धुंकलसा मेमेगु पार्टीयाय्गु नं पिता बियगु ज्या जुयो च्वंगु दः ।

नेकपां पिब्वगु घोषणापत्रखय विश्वविद्यालयता शैक्षिक, प्रशासनिक व वित्तीय स्वायत्तता बियगु, पदाधिकारी व प्राध्यापक पिनिगु नियुक्ति, बढुवा व मूल्याङ्कन मेरिटया लिधंसाय याय्गु धायो तःगु दः । अतक विश्व विद्यालयया पदाधिकारीपुं व प्राध्यापक भागवन्डाखय् नियुक्ति याडः वःगुलि नेकपां उकिता ल्हवडः हज्याय्गु मति तःगु खानय् दः । अःतक शासक दलतय्गु दथ्वी विश्व विद्यालयया फुक्क पदत भागवन्डाय् नियुक्ति याडः वगु खः । थव नं न्हपानिसिं सःपुं योग्यपुं स्वयो थःपुं मनुतय्ता मौका बियो वगु बानीं शैक्षिक व प्रशासनिक लगाय् तस्कं कमजोरपुं मनुत नं नियुक्त जुयो वगु खः ।

थुकी विश्वविद्यालयया शैक्षिक गुणास्तर भन भन क्वहँ वाडः च्वंगु खानय् दः ।

पूर्वउपकुलपति धर्मकान्त बास्कोटां थः पदय् च्वडः च्वंगु इलय् हे लाचार जुयो धःगु खः- ब्वंकयगु क्षमता मरुपुं प्राध्यापकपुं नपां भागवन्डाय् नियुक्त जुइगु, प्राध्यापकपिसं उपकुलपतिया निर्देशन मानय याय्गु स्वयो नियुक्त यागु दलया बफादार जुयो जुइगु जुल । दलया शक्ति ज्वडः जागिर नयो च्वंगु दः अपुं मध्ये गुलियां कक्षाय् वाडः ब्वंकयत्तक मफः ।

प्रधानमन्त्री कुलपति व शिक्षामन्त्री सहकुलपति जुइगु ब्यवस्था मदयकेता नेमकिपां यक्व न्हपानिसिं सःतयो वगु खः । बल्ल शासक दलतय्गु तुगलय भाति भाति स्वताडः वगु मति वान । लिपाया छुं छुं विश्व विद्यालयत मदन भण्डारी विश्वविद्यालय, नेपाल विश्वविद्यालयत नपां ईस्ट मोडलय चाय्कः च्वंगु दः । थुकिता विश्वविद्यालय चाय्केगु न्हँगु व बांलागु पला धाय्मः । खप नगरपालिकां खप विश्वविद्यालय वहे पहलय न्ह्याकय्गु प्रस्ताव तःगु खः । अथेन व प्रक्रिया हमज्या ।

उब्लेया शिक्षामन्त्री विद्या भट्टटाई जुं थःगु इलय विश्वविद्यालय विधेयक पारित याय्गु धःगु खः । विधेयकया खायँ तःकः हे छलफल नं जुल । लिपा वं खप नगरपालिकाता विश्वविद्यालय बिलकिं मेगु ७५२ गू पालिकां नं माग याःसा छु याय्गु ? धायो नगरपालिकाया पदाधिकारी पिन्के जिज्ञासा तला । निजीता चाय्के बियगु स्वयो फःपुं पालिकातय्ता विश्वविद्यालय चाय्केगु अनुमति बियगु तस्कं बांला धाय्गु लिसः बियवं वं म्हुतु प्वः तिगु खः । लिपा वयो एमाले न्हयलुवाया सरकारया पालय

सच्छि व न्हयस्वुगुगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

नगरपालिकाता विश्वविद्यालय चाय्के बियगु अधिकार संविधान व कानूनय् मरुगु धायो फाइल बन्द यात । एमाले थःगु घोषणापत्रख्य शिक्षाया खायँ न्ह्याक्वहे बांलागु खाँ च्वःसां विश्वविद्यालयता स्वइगु वयागु स्वपुकुं ख्वप विश्वविद्यालय पाडः ब्यूगुलिं हे सिय दः । सरकारीता ध्वस्त याडः निजीता भुरी थांकयगु वयागु मति न्हिनयया लिभः थें हे प्रस्ट जु ।

फुक्क पार्टी तयगु निर्वाचन घोषणापत्रख्य स्थानीय पालिकाता विश्वविद्यालय चाय्के बियगु अधिकारया खाँ वयमःगु खः । पार्टीतयसं स्थानीय तहता अधिकारं जाय्के तांगु खःला वा मखुला थुकीं नं सिय दः । धात्थें देया शैक्षिक विकास याडः समाजता बुद्धिजीवीकरण पाख्य हछ्यायगु खःसा बिस्कं बिस्कं पहः नपांया अपलं विश्वविद्यालयत चाय्के बिय मः ।

राप्रपां नं थःगु घोषणापत्रख्य शिक्षा लागाय खानय् दःगु अपलं अपः राजनीतिकरण, दलीय भागवन्डा, अराजकता व बिसंगतिता कानूनी रूप्य हे न्हांक, छ्वयगु त्रिभुवन विश्व विद्यालयता राष्ट्रिय विश्वविद्यालय दय्केगु अलय फुक्क विश्व विद्यालयसं प्रधान मन्त्री कुलपति व शिक्षामन्त्री सह-कुलपति याइगु व्यवस्था मदयकेगु खाँ तयो तःगु दः ।

देया विश्वविद्यालयतयत्ता अनुसन्धानया मू थाय दय्के मः । उकिया लागिं चिच्या-चिच्याहांगु विश्व विद्यालयत दयकः यंकय् मः । विश्वविद्यालयया अनुसन्धानं प्याहाँ वगु लिचवः ता छ्यलः उत्पादननपां स्वाइगु शिक्षा वियमः । अःनं अपलं विषयलय अनुसन्धान याई अलय व व्यवहारय वय मफू । उकीं दलतयगु घोषणा पत्रख्य फुक्क विश्वविद्यालयत अनुसन्धान केन्द्रया मू थाय काथं हछ्यायगु बचं बियमः ।

इलय ब्यलय विश्वविद्यालय जुइगु बन्द, हडतालं ब्वनामिपुं निराश जुयो च्वंगु

दः। शान्तिपूर्ण वातावरण मरुगुलिं यक्व यक्व ब्वनामिपुं विदेशय उच्च शिक्षा ब्वंवाडः च्वंगु दः । नकतिनि अखिल क्रान्तिकारीं न्हपायायगु सहमती मछ्यला धायो त्रिभुवन विश्वविद्यालय तालं ग्वयो ब्यूगु दः । बांलाक ब्वंकय् फयो च्वंगु मरु । दलं ब्वनामिपिनिगु पढाइ अलपत्र जुयो च्वंगु दः । उपकुलपति, रजिस्टार, रेक्टर पिसं व प्राध्यापकपिसं ज्या सानयगु वातावरण मरु । श्वनं हाँ नं गूबलें नेविसंघ, गुबले एमालेया विद्यार्थी संघ अनेरास्ववियु खःसा गुबलें थीथी प्राध्यापक संघं बन्द याडः वगु जुल । विश्वविद्यालयया थजगु अस्तव्यस्त इलय गथे भिंगु बांलागु शिक्षा बिय फैं दक आशा याय ?

विश्व विद्यालयया शैक्षिक गुणास्तर कमजोर जुगुलीं विद्यार्थी संगठनत गुलि जिम्मेवार खः शासक राजनैतिक दलत व स्वयो म्हवचा जिम्मेवार जुय फैं मखु । गुटगत ज्या इवलं याडः विश्वविद्यालयसं गुबले हे शान्तिपूर्ण वातावरण दयके मफूत । उकिं हे निर्वाचन घोषणापत्रय हे विश्वविद्यालयता बन्द, हडताल, थुयगु, तछ्यायगु, मितयगु थजगु अराजक ज्याइवःत याकय् मबियगु बचं वयमः । अभ्र शासक दलतयगु घोषणापत्रय व मदयक मगा ।

विद्यालय शिक्षाया सार्य

नेपःया संविधान आधारभूत शिक्षा अनिवार्य व निःशुल्क अलय मा.बि. तगिया शिक्षा निःशुल्क याडः तगुलि उकिता व्यवहारय छ्यलयगु नं प्रतिवद्धता मवसें मगा । अः सरकारी व निजी याडः नेगू काथंया शिक्षां याडः ब्वनामिपिनिगु शैक्षिक क्षमतां स्वयो धेबां शिक्षाया गुणास्तर निर्धारण याइगु जुयो च्वंगु दः । धेबा यक्व दः पिसं बांलागु शिक्षा काइगु अलय धेबा मरुपिसं कमजोरगु शिक्षा काइगु नेताजिया शिक्षा नीतिया अभ्यास जुयो च्वंगु दः । पार्टी घोषणापत्रसं अःवैगु डादाया दुनय फुक्क शिक्षा निःशुल्क याकयगु प्रतिवद्धता

वयमः । उकियालागिं मः काथंया कानून दयेकेगुलि न्हयलुवा जुयगु खाँ नं वयमः ।

त्वालय-त्वालय शिशु स्याहार केन्द्र व्यवस्थां याडः अपलं मांपिनिगु श्रमशक्ति छ्यलय खानी । मचातयत्ता बांलाकः बिचःयाइगु नपां दलं मिसातयसं थःगु देशय हे ज्या दयकः च्वनय् दै । नेमकिपा व नेकपाया घोषणापत्रख्य वडा-वडाय शिशु स्याहार केन्द्र चाय्केगु खाँ न्हिथाड तःगु दः । श्व बांलागु खाँ खः । पार्टीतयसं घोषणापत्रय च्वयगु जक मखु सरकारय वानय वं छ्यलयगु नं उलि हे आवश्यकजु । श्वनं हाँ घोषणापत्र काथं ज्या याय मफूगुलीं शासक दलतयसं आत्मालोचना यायत्ता नं लिफः स्वय मज्यू । थुकिं जन विश्वास काय्ता ग्वाहाली याई ।

अः यायगु शिक्षा नीति विदेशी तयगु लागिं दांपुं ज्यामि ब्वलांकिगु थें जक जुल । विश्वविद्यालयत बेरोजगारी दसिपौ इयिगु कारखानाथें जक खानय दता । नेपालय ब्वलांपुं जनशक्ति नेपालय हे ज्या दैगु जुय मःगु खः । विश्व विद्यालयया कोर्स डिजाइन व पाठ्यपुस्तक विदेशी दयकिगु अलय तालिम नपां अमिसं बिइगुलिं अमिता मःकाथंया जनशक्ति ब्वलानिगुलि अजु चाय म्वँ । उकिं घोषणापत्रख्य दे थःगु तुतिख्य दानय फैंगु काथंया शिक्षा बियगु प्रतिवद्धता नं वयमः ।

तःक सरकारय वांसां तबि संविधानय दःगु निःशुल्क शिक्षाया प्रावधानत छ्यलय मफूपुं दलतयसं अःनिर्वाचन हाँ शिक्षा हज्याकयगुलि तः तः हांगु गफ बियगु हकनं छकः जनताता ध्वँ लायगु खः । जनतां अः शासक दलतयगु अजगु गलत उम्मेवार वा दलत ल्यइ मखु । शिक्षाया लागिं म्हवचाख्य नं २० प्रतिशत बजेट छख्य लिइकः प्राविधिक शिक्षालयत चायकः निःशुल्क शिक्षाता कानून दयकः बांलाकः छ्यलयगु प्रतिवद्धता शिक्षालागाय दलतपाखं जनतां आशा याडः च्वंगु दः ।

छववचा स्वार्थया लागिं विकास निर्माण पानयमज्यु

कुशल

वैशाखया महिना, आर्थिक वर्ष फुयतानं अथे हे नेलाति जक ल्यं दता नि । प्रदेश सरकारया बजेटं वडाया लॉया नेखयूरं रिटेलिङ्ग वाल (प:ख) दयकेगु ह्यूम पाइप तयगु, फ: दयकेगु, पिच यायगु ज्या चतारं साड: च्वंगु जुल । नेगु वडाया सिमानाया चिं थें जुयो च्वंगु ऐतिहासिक सम्पदाया लॉ जूगुलिं लॉ त: ब्याक: पिच याय म:गु ख: । उकीं थ: वडाध्यक्ष जूसां निसें हे थुगु लॉ त: ब्याक पिच यायगु मति द:गुलिं उकिया लागिं जुयो च्वडागु । जि जक मखु वडाया वडाबासीत व जनप्रतिनिधिपुं थुगु ज्याख्य सचेत जुयो हज्याड: च्वंगु । उकीं प्रदेश सरकारया बजेट थुकी लात धायवं जिपुं जनप्रतिनिधिपुं फुक्क तस्कं ध्यान तयो जुयो च्वडागु जुल । थुकिया पालिनं छुं दिन हॉ प्रदेश सरकारया अर्थ मन्त्रालय पाखं जनप्रतिनिधिपिसं म: काथं समन्वय मयागु अलय योजनाया ई फुय ताडानं नेथाय् प्यथाय् ल्वापु थयो च्वंगुलिं उगु ल्वापु ज्यं: आना यायपुं स्थानीयया माग नं पूवानिगु काथं ज्या मथां यायता पौ हे च्वयो ह:गु ख: । पौ खानय् वं जिता तं नं प्याहॉ वल छायाध:सा उगु योजना न्ह्याकगु नं दाच्छि दय धुंकल अलय न्हपानिसें हे म: काथं समन्वय नं याड: च्वडागु ख: । अलय पौ स्वय बलय समन्वय मयागुथें मति वां । उकिं नं जिता नं प्याहॉ वगु ख: । अथेनं छथाय् नेथाय् ल्वापु ल्यं हे द: नि सा योजनाया ई अथेहे नेलाति जक दतानि । उकिं नं ताकेता पौ वगु ज्वी दक मति तया । अजगु हे पौ जलाखाला वडाया नं वगु जुयो च्वना । उकिं थुगु खायें छलफल याय् मालिथें च्वड: जलाखाला वडाया वडाध्यक्षपिन्के म: काथं सल्लाह काया । वयकलं मंकलं जनप्रतिनिधिपुं व ल्वापु जूगु थासय् यायपुं मन्तयता मुंकाय् म:गु खॉ काड:

दिल । वयकया सल्लाह काथं हे जिमिसं वयकया वडाया बैठकया न्हिल्या व ई क्व: छिडा ।

न्हापांगु प्रहरया ई चलय जुयो च्वंगु इलय् जलाखालावडाया थौ वहे योजनाया विषय खँल्हाबल्हा ज्या इव: तयो तयागु । छथाय् नेथाय् ल्वापु दहे द:नि । छुं थ:गु जक स्वार्थ स्वइपुं व राजनैतिक पूर्वाग्रह तैपुं मन्तयसं छथाय् नेथाय् दांकय् मखु जक पाड: तला । गुकीं याड: जनप्रतिनिधिपिन्ता काथं मछिंक: म्व: मरुगु खॉ बयबय याड: च्वंगु जुयो च्वना । उकिं व खॉ मखुदक कानय् म:गु नं द: । सामाजिक स्वार्थ स्वयो ब्यक्तिगत स्वार्थता हदाय तयो जुइपुं थ:गु जक स्वार्थ स्वइपुं थमनं धायथें मजूसा विकास निर्माणय् पंग: थानिपुं, राजनैतिक पूर्वाग्रह तैपुं, थ:गु स्वार्थ पू वांकयता वडा पिनय् यायपुं मन्त ब्वड: हयो ल्व: वइपुं, अलय स्वापु हे मरुपुं मन्त ब्वड: हयो दवाव बिइपुं, म्व: मरुगु मखुगु मज्यगु मति तयो ज्या पानयता जुइपुं अलय थ:गु हे खँजक ख: धायो जुइपुं लज्या मच:पुं मन्तयता थासय् मतयक: उगु ल्वापु जूगु थासय् ज्या सानय् फैं मखु । उकीं अपलं जनताया साथ व ग्वाहाली मदय्क मगा । उकिं नं स्थानीयपुं व जनप्रतिनिधिपिनिगु मंक: मुंज्या तय हे म: । स्थानीयपिनिगु ख:गु व धात्थेंगु माग जूसा पूर्वांकय् म:गु ख:सा म्वसां-म्वसां ज्या पानिपिन्ता तह लगय् याय् नं म:गु द: । उकीं जिपुं नेगुंतुं वडाया स्थानीय फुक्कसिता स: तागु ख: ।

अथेहे तिन्हिनय् १२:०० बजे ताकय अपलं वडाबासीत अपलं वडाया मुनय धुंकल । अलय थ:गु जक स्वार्थ तैपुं छम्हा नेम्हा ध:सा मू मवनि । जिं अमिता तप्यं फोन याडा अलय स्वापु द:गु वडाया वडाध्यक्षं नं फोन याड: दिल । अथे जुइ दक: छन्हू हॉ हे

अमिता फोन याड: खॉब्याकागु जुल । अथेहे घौत्याति पिडानिं अपुंनं: वल । अलय जलाखाला वडाध्यक्ष जुं औपचारिक बैठक न्ह्याकल । बैठकय् वयकलं छुं दिन हॉ प्रदेश सरकारया अर्थ मन्त्रालय ताकेता पत्र नगरपालिकाय् व नेगुंतुं वडाया छ्वयो ह:गु जुल । अ: नेला लिपा थुगु योजनाया म्याद फुय तांगु द: । उकीं छुं थासय् ल्वापु ल्यं द:गुलिं ठेकेदारं ज्या सानय मफयो च्वंगु जुल । उकीं थौं विवाद जुयो च्वंगु स्थानीय थाय् यायपिन्ता सल्लाह यायता मुंकागु जुल । छिकपिन्ता काथं मछिंंगु व गथेया:सा ज्यु उकिया उपाय् नं काड: दिसें । थौया थ्व मुंज्याय् नेगुं वडाया जनप्रतिनिधिपुं व ठेकेदारपुं नं भ:गु द: । नपां नेगुं वडाया इन्जिनियर व ठेकेदारया इन्जिनियरपुं नं थुगु बैठके द: । पासापिसं विकास निर्माणया ज्यात न्ह्याथय् जूसां अ:पुक बियम: थमनं मति तयाथें हे जुयम: धाय्गु मतितय मते । छलफलं क्वछ्यगुं खॉ थ: ता भातिचा काथं मछिसां, चित बुभय्क मजूसां विकास निर्माणया ज्या हछ्याय् माली । थुगु खायें अपलं समन्वय याड: च्वंम्हा वडाध्यक्ष जुं नं थानासं दी । वयक यायगु निं खॉ न्यड: दिसें अलय छिकपिनिगु खॉ न्यनयें । वयकलं जिता नुवाय्गु ई बियवं नाइक: थ:गु खॉ तया-ल्वापुया खॉ छु ध:सा पीच लॉया नेख्य् सिथय् चौबिस इञ्च ब्यागु ह्यूम पाइप लाय्गु अलय उकिया देनय् फ: दयकेगुलि थ्व वडा कार्यालयया क्वयया छम्हा नेम्हा मन्तयसं पीच लॉया नेख्य् सिथय् ह्यूम पाइप लाय्के मब्यगु ख: । वयकपुं थाना हे दी । वयकपिसं विकास निर्माणया ज्या पानय् मज्यगु ख: । वयकपिनिगु शड्का छु लय ध:सा दक्षिणपाखं वैगु ध:या फोहर ना: नं श्वहे पाइपं छ्वइगु जूगुलिं याकय् मज्यु धाय्गु मति ख: । गना

सच्छि व न्हयस्वुगुगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

अः धःसा अजगु भीगु योजना हे मरु । वांगु दार्यं भीसं थानाया स्थानीयया माग काथं दक्षिण पाखं बः वडगु फोहर नाः भातिचा हिडकः यंक्य ताडागु खः । अलय् छम्हा नेम्हा मनूतयसं व ज्या याक्य मब्यु । उकीं अः नं व ह्यूम पाइप आना हे ल्यं दःनि । अः श्व वडाया योजना मखु प्रदेश सरकार याय्गु खः । जनप्रतिनिधिपिसं समन्वयजक याय्गु खः । अः नं पासापिसं धः हिडके ताना धाय्गु द्वपं दः । धात्थेंगु खाँ अथे मखु । पीच लाँया नेख्यु सिथय् चौबीस इञ्चया ह्यूम पाइप लाय्गु योजना खः अः याय्गु व न्हापायाय्गु योजना हे पा । अलय् नेम्हाप्यम्हा पासापिसं थुकिता मखु काथंथुडकः म्व मरु काथं हः जुयो च्वना । कमसेकम थौं धात्थेंगु खाँ थुडकः भ्रासँ अलय् मखुसा थःगु बिचः नं तयफः । अलय् बैठकय् हे मवय्गु, बैठकय् त्वः त पानय्गु विकास विरोधी खः गुकीं थःगु तुतिख्यु पां पालय्गुथें जुई । नपां स्थानीयपिसं नं थःगु बिचः तयो दिसँ । छम्हा नेम्हा मनू तयसं विरोध याय्वं करोडौया योजना असफल याय् मज्यु । हकनं उगु थाय् नाखं बुरय जुइगु थाय नं जूगुलीं फाँटियाय्हे फुक्क नाः क्व ब्वाडः वैगुलिं वर्षा वैगु उगु नाः ता भीसं ह्यूम पाइपं छ्वयो ब्यवस्थित याय् फः सा ता ई तक नाखं बुरय जुयो बःलं ल्हाइ मखु । नाः वानिगु व फोहरगु नाः वानिगु निकास नं दै । उकिं सकसिनं बिचः याडः थःगु बिचः प्वंकः दिसँ ।

अलय् ज्या पाडः तःम्हा मनूता जलाखाला वडाध्यक्षं थःगु खाँ तयता इनाप याडः दिल । वयकलं दक्षिणपाखं वडगु धःया नाः जिगु छँ पाख्यु छ्वयो ह्यतांसेलीं जिं ज्या पाडागु खः । अःनं दक्षिण पाखं बः वयो च्वंगु धः हिडक यंक्य तांगु दः । उकिं जिं यां छुं हालतय् ज्या सांक्यु बिय मखु । जिगु छँ हनय् छुं काथं नं डोजर चलय् याक्यु बिय मखु । वांगु दार्यं नं वडाध्यक्षया रोहवरय जिगु छँ हनय् नं धःतय तांगु हे खः अलय् जिं पाडागु नं खः । अ नं अथेहे तयतांसा जिं

तयके बिय मखु । दक्षिणपाखं न्ह्याडः वयो च्वंगु धः आना नं हे न्ह्याडः च्वंगु आनानं हे छ्वयमः । पीच लाँया नेख्यु सिथय अः ह्यूम पाइपयां तई । कन्हे कसा वडाध्यक्ष जुं दक्षिण पाख्यु नं न्ह्याडः च्वंगु धः तिडः जिगु हे छँ हनय् नं छ्वई । उकीं छुं हालतय् जिं श्व ज्या याक्यु बिय मखु । अः छ्वयमखु दक नेम्हां तुं वडाध्यक्षपिसं धायोदिल । अलय् वयकपिनिगु खाँ विश्वास याय्गु थाय् मखाडा । उकीं जि ली नं मला छुं हालतय् व ज्या याक्यु नं बिय मखु ।

अलय् वयागु पालिडः मेपुं छम्हा नेम्हासिं नं नुवात । वयागु हे भाय ल्हाडः थःगु बिचः तल । अलय् मेपुं स्थानीय पिन्ता नं नुवाय्गु ई बिल । मेपुं स्थानीयपिसं छुं नं हालतय् पीचलाँ या नेख्यु सिथय् मापदण्ड दुनयया जगगाय ह्यूम पाइप लाय हे मः धायो बः याडः दिल । छम्हा नेम्हा मनूतयसं म्वं मरुगु शंका याडः विकास निर्माणया ज्या पां सेलिं जलाखाला वडाया वडाध्यक्ष जुं नं कडा प्रतिवाद यात । अलय् पूर्व वडा सचिवं विशेष ई कायो धायो दिल -धात्थें धाय्गु खःसा श्व विवादया खाँ हे मखु, थथे ह्यूम पाइप मतयके धाय्गु खाँ मिलय हे मजु । थौं स्वयो पीदा हाँ श्व दक्षिण पाखं न्ह्याडः च्वंगु फोहर नाः पीचलाँया वारिपाखं वाडः च्वंगु खः । उकीं नापी नक्साख्यु नं श्व दक्षिणपाखं वगु धःया नाः पीच वारीं धः क्यडः तःगु दः । धात्थें धाय्गु खःसा आना नं हे ह्यूम पाइप तयो छ्वयमः । पीच पारिं अः गथे वाडः च्वंगु खः वयां तरकारी पिइपुं किसानतयसं नाः छुय मालकीं जक पाइप तयो कायतःगु जक खः । अलय् अः धलय् नाः अपलं बढ्य जूगुलिं अलय् बँ ज्या याइपुं म्हुवचा जुयो वांगुलीं व नाः तप्यंकः बः वांगु खः । उबले जगगाया मू थिकय जुल । उकीं सुयाय्गुं निजी जगां धःया नाः छ्वयगु बांलागु ज्या मखु । दक्षिण पाखं बः वगु फोहर नाः याता नं पीचया नेख्यु जखयया ह्यूम पाइपं हे छ्वयगु

बन्दोबस्त याय्मः । अज अपलं व वैगु इलययां पीचया वारिपारिं छ्वयगु बन्दोबस्त याय्मः । योजना नं अजगु हे खः । ठेकेदारं नं अथेहे धायो द्युगु खः । थुकिं विरोध याम्हा मनू धायम्हा जनविरोधी खः । अजपुं गलत मनू तयतायां तह लगय् याय्मः । फुक्क स्थानीय जनता मिलय जुयो कुतर्क व गलत तर्क तयो विकास निर्माण पानीपिन्तायां याकचा याडः जूसां विकास निर्माण ह्युयाय्मः । अलय् मेपुं जनप्रतिनिधिपिसं नं छुं नं हालतय् नेख्यु सिथय् ह्यूम पाइप तय हे मः धायो दिल । फुक्क जनता व जनप्रतिनिधिपिनिगु खाँ न्यनय् धुंकः व विकास निर्माण याक्यु मब्युपुं थःगु जक स्वार्थ स्वयो जूपुं मनूत बैठक त्वःत दाडः वान । वनलिं छपाम्हुतुं पीच लाँया नेख्यु सिथय ह्यूम पाइप लाय्गु खाँ क्वःछित । क्वछिय धुंकः तूरुन्त हे ठेकेदारं विवादित थासय् जनप्रतिनिधिपुं, कर्मचारी, इन्जिनियर व नगर प्रहरीपुं तयो ज्या साँ वानय्गु प्रस्ताव तल । वनलिं तूरुन्त नगरपालिकां नगर प्रहरी, निरीक्षक, वडाया फुक्क कर्मचारीपुं, इन्जिनियरपिनिगु रोहवरय् ज्या सानय्ता फिल्डय वाडा ।

विकास याय ममरुपुं छम्हा नेम्हा मनू तयसं आना ज्या पानय्ता नेगः प्यंगः गाडीत वाइक व स्कुटरत दिक्कः तःगु जुयो च्वना । जिं व सवारी साधनत चिडकेता धाया । कर्मचारीपिसं व गाडीत जबरजस्त नगरप्रहरीया ग्वाहालीख्यु तूरुन्त चिडकल । ठेकेदारं तूरुन्त डोजर चलय यात । अथेहे नेघौति बिकः विवादित थासय् ह्यूम पाइप तय धुंकल । विकास विरोधीत राजनैतिक पूर्वाग्रह तैपुं थःगु स्वार्थ स्वइपुं मनूत स्थानीय जनता, जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, नगर प्रहरी, वडाया कर्मचारीपिनिगु हनय् ज्या जूयो च्वंबलय् चुइक तक हालय्गु आँट मया । स्थानीय जनता, कर्मचारी, नगरप्रहरीया ग्वाहालीं जनप्रतिनिधिपिनिगु बः व बुद्धिं नं नेदुगं अपः दैगु जुयो च्वना धाय्गु खाँ थौं सिय दत ।

फागु होली व भीगु संस्कृति

आशाकुमार चिकंबञ्जार

रतिरागात्मक व वैसया माहोलं जायकः विपरित लिङ्गीया आकर्षण नपां थः वं थवय छवें नकः हालिगु म्यें या महिना फागु । अथे धाय् फाल्गुन, फार्गुन अलय् फागुया दुनय सुल च्वंगु अपलं न्यकं बाखं जक मखु पौराणिक बाखंया लिधंसा कायो दुनुगलं निसे छगू काथंया रसरंग जायकः हयों पालु ख्वः वयक लसताया कें मः हाडःइयालं पिनय सुखु खानय् हः थें थःगु भावनाया खिपतय् प्यं चुलः प्रणय भजन हालिगु महिना खः फागु । उकीं हे धायो तःगु खै थुगु इलय चीर स्वाडः अबिरया होली म्हेतः वांगु पौराणिक कालया खाँ लिपिड थौं नपां स्वाडः धेधे चूगु जौवनया, किचां दायकः न्हिलासु थाडः, न्हयसु दांकः स्वतः स्फूर्त म्यें हाल ज्वी ऋतुया लिचवः लाकः ।

धात्थें ऋतुराज वसन्तया कासाख्यः फागुन महिना, चाकली शिशिरया सिमाहः फसं हायकः बियो न्हूंगु सिमा चुली जायकेता प्रकृतिं, गवाहाली याडगु इलय सिमा स्वंमाय् नं वसन्त हवयकः बिडगुलिं लुशुनया-मथुक, निर्माण मजुडगु खाँ थाना सान्दर्भिक खानय दः । उकिं वयकलं

मथुक निर्माण जुडमखु
मपांक प्रवाह वैमखु
अलय स्थिरता मदयक
गति नं दैमखु ॥

धायो द्युगु वसन्तता स्वयो नं धःगु थें ताय्के छिं । छायाधासा चिकुलां कयकुंकः स्यस्य कुंगु जीवन, च्वाप्वं दायो, ग्वाराचिंगु जीवन अलय चिकूलाया ख्वंगु पहःया लुसिं कयपुकः मानौ घाइटे जूगु जीवन थजगु ई नपां ल्वाडः वम्हा मनु, प्रकृति दुनयया सिमा, स्वमा, अलय पुंनयो भौथें हे जुयधुंकगु आलुमा, सिम्हाला, म्वाम्हाला सिय, मदयक हःपा छपा हे ल्यं मदयक धाप्लांख्या थें साँ फालाहां तयो च्वंगु तिसिमा खय् तिसिमा बु तज्याडः, बसन्तता लसकुस याई । वहे बु तज्यागु तिसिमाया कचा क्वखायो गुथिया बाज्यापुं रंजागु म्यो हाल । ह्याउंगु सिन्ह, ह्याउंगु क्वखा क्वखायो

ख्वाल्य् अबिर इलः गुथि पलं चिकय् यंकी । पः ब्वज्वडः हःसि, वसि, पःलाया संगम गनां त्रिवेणी थें पवित्रगु नाता काथं प्रतिक छय्लय् फैं सा गनां त्रिकाल भूत, वर्तमान व भविष्यया प्रतिक काथं नं काय्छिंगु भीगु संस्कृति दुनय्या पहः ता दुवालः स्वय मफयो भी लिपा लाडः च्वंगु खः ला ? बिचः याय् छिं

इयालय दांकः तुकं मः

वहे ल्यासे जिता मः

व ल्यासे मदयक नं जाहे मनया, यव ॥

बुज्याखय भर कायो च्वंपुं किसानतय्गु दिन चर्या खय् तुकंचा सुकु क्येंया महत्व बिस्कं हे दः । आलुबाय् न्हकुइ थुडः वा पुखय् हवलः तुकंचा क्यातु बलयं तुं म्वडगुलिं नं वैसया प्रतिक खः धाय्छिं आलुवाय तुकंचा बु वयकः तलकीं अमि थुगुसी लिड मलाताला ? भवय जुलाला ? गुथिपः तकय् हलाला ? धायो जलाखालां बिचः याडगु हे जुल । अलय वहे तुंक चा लू न्यलः, लूखं हाडः, छम्हासिं ब्वति तयो मेम्हासिं हानिगु ज्या धःसा अः ताडः हे वानिथें च्वन । वहे तुकंमः इयालं पिनय् यखायो बापा इयालं क्वस्वयो च्वंगु ल्यासे वैसयाता कविं स्वत स्फूर्त काथं हालः तःगु लोकम्यें दुनय नेवः पहःया स्यल्लागु दसु दः । वहे सुकु क्यें दाच्छितक नयता सुकुखाडः, गांकः स्वथाडः तैगु भीगु भण्डारन मरुसां निसें न्हूंगु पुस्तां च्वयया म्येंया खाँवः ज्याय्ता साफू धुकु पुडके मालि थें च्वडः वल । छखय् खाँवः वाथा वाथा काडः च्वनसा मेदखय् भीगु सीप इतिमिति काडः च्वन । भीगु स्थानीय सामग्री सु, सुकु, लू, अलय् वहे क्यें थवय धुकया तुकमः चिखी धायो धाय् सःपुं मनु हे मदयो वानिन । मखुसा व तुकम खिपः छ्वलय् ज्या बलय् छ्वमा कलय चियता वा छ्वाली कलय चियता छ्यलिगु खाँ अः बाखंथें जुयो वइन । गुकीं भी गलि कतया भरय् लाता धाय्गु सियदः । वहे

सच्छि व ढ्हयस्वुगुगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

तुकंचासुकु मरुसेलिं विदेशं वैगू रासायनिक वास दःगु तरकारीया पञ्जाय् लाडः जीवन उसायं मरुगु जक मखु क्यान्सर थजगु मपुनिगु ल्वय अपलं जूपुं दता धायो बुखाँ प्याहाँ वयो च्वंगुलिं नं झ्यालय दांक तुकंमः यखाय फःसा भ्नीगु धेबाजक मखु जिउतानं निनिगु खाँ नं थुइकः स्वय मःथें च्वं । अलय हलिमय समस्या काथं वयो च्वंगु नाइलन खिप व उकिया सामानत नं तुकं मः चिखीं हकनं थाय कायके फःसा भ्नीगु सीपनं ल्यडः भ्नीगु पहः नं बांलाड वै धायगुलि नेता खाँ दै हे मखु ज्वी ।

वसन्तता लसकुस याय् हाँ तिसिमा कचा याडः तिसिमा कचा थुडः पिडगु नं चलन दः। अलय विशेषयाडः तिसिमा, व्वः सिमात कचा याडः दाच्छितक जा थुयता वा अज पोहायगु, ऐला कायगु व नखा चखा बलय दुयता हैगुलिं ग्याँस लिथु जू वसेलिं व फुक्क प्रविधि पुलां जुयो अथें हे सितिं वान । ई काथं उजाया स्रोत न्हूँ छ्यला वडगु स्वाभाविक खः अथेनं जाकी नपां छुचुं हिलय थें काय मियो च्यो न्यायगु थें जुयो नाकाबन्दीया इलय ग्याँसया महिमा अपलं हालः जूपिसं दुःख स्यूपिसं थःगु प्रविधिता नं त्वः मफिइकसा बांलाड धायगु जिगु बिचः जक खः । अलय थुगु इलय कयतापूजा, ब्योह गुथि थजगु भ्नीगु संस्कृतिया पला ख्वार्यं धिमाय नं पां प्याखं ल्हुई । बाँसुरी नपां सुलुपुई, धौं नपां तिंतिं न्ह्यो लाखे प्याखं ल्हुइगु जूगुलिं उब्लेया भ्नीगु संस्कारया महत्त्व उकि दुनयया वैज्ञानिक तथ्यत अनुसन्धान याडः छ्यलय् फःसा अजनं इलं भ्नीता सुभाय देछाइ तिनिना ?

थुगुसी भ्वय ज्या याइपिसं उब्ले समूह मिलय जुयो याइगु ज्या नं अः छ्वमह्यो हे वां थें जुल । दकलय न्हःपां सिमाथयो सिँ फायो छँ फय व लिभः हव दयकः कःसि वा प्वल्लँतय् पाय् हैगु चलन अः ताडः हे वान । गुकीं भ्नीगु बुई सिमा पिडगु चलन हे मदयो अलय दःगु सिमा नं छ्यलयगु मयात । उब्ले बाज्यापिसं छु सिमाया सिँ गुलि मिजः लाइगु धायो ज्ञान दयकः तःगु खाँ थौं सहररीकरण नपां लां तलय् लायो हःगु धवं दुनय लाडः चुइकः यंकय धुंकल । छँ दानय् बलय् निलः थां छुकि यायगु तयगु, झ्यो खापा लुखा छुकियायगु दयकेगु अलय बोसीमा बमलागु छुसि याय मःगु, तिसिमा, क्वः सिमा, काँक्वसिमा छुसी दुयमःगु, खाइबसिमा गरिबया धुसिसिँ धायो छँ छ्यलिगु अनेक ज्ञान व सिँया गुणत काडः च्वनिपुं बाज्यापुं नपां अजगु ज्ञान नं सति वान । अलय ज्या बलय सिँपा ताडः गांकिगु चलन नं ताडः हे वान धःसां ज्यू ।

पौ हायगुः

नेवः संस्कारय् न्यां थालाँ खय् निसें सली, खोला, कचौराखय तयो त्वनिगु थी थी पहः या थ्वें दयकेता पो हाइगु चलन अः बियर व व्हिस्की अलय ब्राण्डेड ऐलां कः सेलीं भ्वें नं इवः भ्वय मजूसें बफे डिनर जुल । ज्या बलय त्वंकय मः धायो थः थिति पुं वयो जाकिया पो हायो न्याचुगु मुति थ्वें थुइगु खः सा, बुई ज्यासानयता छु च्नुं, लाजाया अलय दुसिया थ्वें थुइगु चलन नं बुलुहूँ गांसी जुजुं वान । मखुसा छुँ नं ज्याखय थ्वें थुयो भ्नीगु हे मौलिक उत्पादन याडः भ्वें डायकिगु चलन दः गु खः । थ्वें स्वमाखय तयो त्वंकिगु याई ।

मि दुयगु (ऐला कायगु)

फागुनय भ्वयँ डायकेता मना सुडः, कः दयकः, ऐला काइगु चलन नं अःसालुयो वान । विदेशी हस्तक्षेप वाथा वाथा कांगू ऐला कायगु चलनं सलिचा मखुसैं प्लास्टिकया गिलासं थाय कायो च्वंगु जुल । गुकीं भ्नीगु थःगु हे मौलिक उद्योग चा भाला छिइपिनिगु लाहा नं थुकः बिल । ऐला अन्तिखय तयो लुयगु याई । गगु ऐला इहिपाया इलय न्हँम्हा भौ नं ऐला लुयमः गुलिं भौ म्हासिइके बियगु चलन नं ताडः वानिन । उकीं अन्ति व सलीचाया मतिना ज्वलं यौवनया मिखालय प्रेमी प्रेमिकाया क्वातुगु मतिनाया बाखं दः । सुलीमयया ऐला बिरह व विछोडया प्रतिक काथं कःसा भ्वयया ऐला व सलिंचा मतिनाया प्रतिक काथं कायगु या ।

लह्या बजी (द्वै बजी)

भ्वयबलय् भ्नीगु थःगु ताइचिन वा लुडः उगलय लुसिं ल्हयो पायें चिनी धायो कुसां कुतिं कुलः भाजनय वा सियो वतां वा सांकः ल्हय गागु बजी उगलयया प्वाकलं थाकायो दालुखय तै बलय ब्वयो वांगु मा फ्ययो नयता वम्हा खिचाता धेरकछीं दाइबलय् मि प्वाला मिलापुं वगुलिं पुडः अलय कथिं खं दायो स्यागुलीं तस्कं ग्याम्हा खिचाता प्रतिक व हेलाचा थिइबलय नपाँ ग्या (अगुल्टोले हानेको कुकुर बिजुली चम्किन्दा तर्सिन्छ ।) धायो तःगु दसु अः गना क्यनयगु ? लोप जुइगु अवस्थाय् थ्यनय् धुंकल । थुगु इलय् त्वालया जलाखालापुं वयो घौछी नेघौ जूसां ग्वाहाली बिइगुलीं छप्पा छधि व जलाखाला सीसां-बुसां मः धायगु दसि पिबवयो च्वंगु दः । अलय में क्वथैबलय् थः थिति फुक्कं दः मनु क्वदैबलय् सुं मरु । जलाखाला मदयक मगा धायो तःथें 'छिमेकी मर्दाको मलामी पर्दाको जन्ती' काथं कायो तःगु नं संस्कार नपां त्व फिइक छ्वय धुंकल । अलय मतिनामिपुं सुथाय खा महः बलयनिसें लुसी ज्वडः ध्वें बजी ल्हयता वैगुलिं लोक म्यें हाल तः काथं

उखनुं बहालय
बजी ल्हया बेलय्
लोमानला छिं

सच्छि व न्हयखुगुगु खवप पौ, ब.च्छि पौ (पाक्षिक)

लुसिया तालय

छि व जिव

हर्ष नं म्येँ हालामु ॥ ल्यायम्होम्हा दाजु ॥

अलय बजीया ताजि ताजि काथंया दःगुलिं छपु लोक म्येँ

खय् न्हिथाड तः काथं-

द्योयाता सिया बजी

मयजुयाता ल्ह्या बजी

भाजु याता तिक्की बजी न्हं ॥ हाई रे---११

बजी नं नेवः समाजय भण्डारण याडः तैगु नसामध्ये छगु

खः । श्व न्ह्यागु नं इलय नयफःसां अपलं भवय बलय छ्यलिगु

खः । अलय मचातयता प्वकः, बजी, चिनी बजी अलय तः ह्विपिन्ता

ल्ह्या बजी काथं नकसां वला बजी नं अः वलाचा हे मप्यसेलीं श्वनं

बुलुहँ ताडः वानिन । अलय ह्योँ श्वः दय्केता हाकुवाया बजी नं

तय्गु या । अः तिनिग्यलय तिनिगः मि पिसं तिक्की बजी मल्हूसेली

अलय च्वपुली च्वकःमिपिसंः बजी मल्हूसेलीं अः पिनयया बजी अपः

ज्या तरय् याडः च्वंगुलि नं खवप नगरपालिकां स्थानीय उत्पादन

ताइचिन बजीया उत्पादनया खाँ ल्हाडः ब्वंकः वयो च्वंगु दः अलय

ध्यो चाकु सल्हँ बलय धःसा चाकु बजी नय्गु याई । विशेष याडः

भवय बलय बजी मदयकं हे मगा ।

पञ्चबली

नेवः समाजय में (राक्षसी प्रवृत्तिया प्रतिक), फै (अलछी अलय धेकय्या प्रतिक), दुगु- (काम वासनाया प्रतिक) हायँ (हायँ स्यं थें स्यंगुया प्रतिक) ग्वंगः (कुपंक्षी, न्ह्यागुनं नइम्हा, काम वासनाया प्रतिक) काथं अः जिमिसं थजगु कुबानी त त्वः छ्वय्गु जुल धाय्गु खाँ मथयो अः फेशन काथं याय्गु याडः हल । गुकिं अर्थन बर्थया

गीत- गोबिन्द हःगुथें जक जुइगुला श्व पञ्चबलीया चलन नं धाय्गुलिं शड्कायाय बहः जुल ।

इहिपा (ब्योह) :

फागुन बलय याइगु छगु मेगु लगन खः इहिपा । आधुनिकताया घचां क्यलः ताडः वांगु दुगु नं अः म्युजिमय जक ल्यं दै तिनी । उब्ले हालिगु लोक म्येँ काथं

कान्छी नानी खवलाला

दुगु धांकेय् हलला

बाता क्वस तकयमनी २

छ वानय हथाय्ला नानी

वाता क्वस तकय मनि छ वानय हथाय्ला ॥

दुगु धांकेय् म्वेँसां निसें दु कुबिइपुं दुल्या भल्या भी वनमाला

(गाथा) दाजु किजा पिनगु छगु ज्या नं त्वत कल । गुकिया ज्या अः

कार व ड्राइबरं काय धुंकल । अलय कारया लिउने अंग्रेजी आखलं

भौ व जिलाज्या नां या हः नयया आखः च्वयो मतिनाया चिं पान

बुट्टा तयो न्हँगु चलन कः सेलीं पुलांगु चलन लज्या चायो द्रहँ वांगु

थें हे जुल । थःगु थाय व थःथाय् बुई सयकगु पालु, मुस्या, लाभा,

थःथाय् श्वकपुं खा, हायँ, वुइकपुं में, दुगु, फै आदि फुक्क फुक्क

आत्मनिर्भर व स्थानीय वस्तुत छ्यलः थःगु धाय्गु म्हासिइका पिब्वई

नखा चखां अलय थःगु हे मौलिक तिसा वसया ब्वज्या नं जुई ।

उब्ले हे रसरड्गया म्येँ नं पिज्वई ।

होली पुन्ही:

फागु पुन्ही वा होली पुन्ही नं भीगु छगु मौलिक नखा

खः । अबिर व रंगया नखा धायो थः वं थवय् अबिर तक मानय्

याई । अलय थथे धायो म्ये छुई

अबिरया होली

तंचायाला ल्यासे

अबिरं छंगु खवः हिसिदयकः बिई ॥

यौवनया लज्यां सामाज्याया वामा थें कप भाचा

क्व क्व छुकः क्यलेहँ मिखां स्वयो न्याकुं कायो वम्हा मयजुं मछः

मछं धाई -

- फागुन बलय याकचा जि वानय मछाला'

हिंसी ख्यालीया बैसय ल्यासेया हिसिदःगु तिसा लज्यां क्वः

क्वः छुडः चिकुलाया आक्रमणं बचय जुयो वम्हा मैचा ल्याम्होया

वैसं घ्वाडः मिसा मस्तयता हिस्याडः म्ये हः सां उताउलो मिजंचातयता

नं ध्याचु नक हालिगु चलन दः

दयाहा दांकः बजी तय्

हायँ ख्ये नेगः काल तय

जिचा भाजु वै बलय

खापां काकः छ्वय ॥

होलीया मेला मयजु नं मस्युला

अबिर भाचा तकला दक तंचायाला

सच्छि व ढहयसुगुगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

थजगु शिष्टताया क्षमा याचन याडः जुडुगु संस्कृति
दुनय् अःवयो बेलून (चवपुचा), प्लाष्टिकया प्वचाय् फोहर नाः तायो
कयकिगु मोबिल व मेमेगु रंग ईकीगु विकृति धःसा तांक छ्वयमः ।
द्वापर युगय् वृन्दावनय राधा कृष्ण व गोपिनीत मुडः होली म्हेतिगु
काथं अः नं बसन्तया लयखय् म्यँ हालिगु चलन दः ति ।

श्याम सुन्दर, कृष्ण सुन्दर
वसन्तया बेलसं राधा व म्हेतल वान
वृन्दा बनसं ज्वल म्यँ हाला व रे

दाफा भजनया बाज्यापिसं थ्या साफू दुनय
संग्रहयाडः तःगु म्यँ अः न्हँगु पुस्ताता स्यनय् मफूसा किलं नयो फुडुगु
पक्का जुल । वसन्तया लयखय् म्यँ हालिगु काथं

स्व व सषि कान्हा जुया रूप
रूपस्वसे स्वय मगाक

कान्हाजुया रूप रे ॥

अलय भावभक्ति याडः थःता रक्षा यो धाय्गु भावं-
छिपाली नेपाया क्वसं
विवजिता बास रे ॥ स्व व ॥

द्वापर युगय कृष्णता स्याय्ता कंशं होलिकाता
छ्वयो हःगु जुल । होलिकाता मिं मथिडुगु बरदान कायो तःगुलिं
कृष्ण ता वं ब्रुयो थः नपां मिखय दुब्वाडः 'वां बलय थःता जक मिं
थियो नौ जूगु कृष्ण ता छुं नं मज्जुगुलि होलिका दहन या लसताय नं
होली डायकगु न्यनय् दः ।

०४६/४७ फागुन ८ गते छ्वपय् फासिवादी पञ्चायतया
विरुद्ध जुलुस यागु इलय् गोलीं कय्क छ्वपया प्यम्हा सहिदपिनिगु
ज्यान वांगु खः । प्रजातन्त्रया नितिं ज्यान बलिदान ब्युपुं सहिदपिनिगु
त्याग तपस्या लुमांकय्गु व प्रजातन्त्रया लॉपुड हज्याय्गु दिन नं खः ।

राजकुमार सुवाल

(२०२५ माघ १० - २०४६ फागुन ८)

कृष्णराम दुवाल

(२०२३ असार ७ - २०४६ फागुन ८)

हरिकृष्ण भुजु

(२०२७ फागुन २८ - २०४६ फागुन ८)

निर्मल कुमार शाक्य

(२०२२ असार १५ - २०४६ फागुन ८)

पुष्परत्न शाक्य

(२०१५ माद्र १ - २०४६ चैत्र २६)

महेश श्रेष्ठ

(२०२३ - २०४७ बैशाख ३०)

“लि” रवः वः

रमापति राज शर्मा

छगः आखः नं छगू सार्थक शब्द जुये फःगु प्रकृति भीगु भासय् यक्व स्वये दु । श्व प्रकृति पिने दुहाँवयाः दुगु मखु, दुने हे दुदना चवंगु खः । नेपाल भाषाया थज्याःगु हे एकाक्षरात्मक सार्थक शब्दतय् धुकुति दु । थये भीसं ध्वाथुये धुसा अले (आखः गवः) छगलं अप्ठोया छगू खँगवः हे नं श्व छगू हे खँगवः जक धकाः नं लुदने मजिउनि, त्याछिना चवने मजिउनि । थमित नं छगः छगः आखः लिपिना अर्थ पिथना स्वयेगु श्व सार्थक ज्या जू वइ । थुकिं गवःछि आखः याहे गवःछि खँगवःत ह्वना हे व छगू खँगवः त्याजिना चवंगु नं माःछिचा ध्वाथुया वइ । श्व कथंया वालेकुले यायेगु ज्या नं थन यक्व दनि ।

‘लि’ या अर्थ तुतिस :-

छगः आखःया खँगवः धुकुति छगः खँगवः ‘लि’ यात पिठवया चवना श्वयात कुलेवाले यासे व्वनाचवना । थुगु चवसुया इवःहनाय् श्वयात विभिन्न रूपं म्हासिये । छगू छगू शब्द ल्वःमनां खाः वाक्थें बया ल्याखय् जूसा लुमनां श्व छगः ऊनं छगः ज्वाल्ल थीगु थी थें गुनं तेलगु मिखा नानि थें अवश्य भाषेदु, जितः थये च्वं । हापां ‘लि’ यात म्हासिये । श्व छगः आखः हे जक खः - ल + इ - ‘लि’ ललालिली या स्वंगःगु आखः ‘लि’ । थुलिजक व्वनेसा श्व याउँक ध्वाथूगु खँ जुल । अय्सा आः इलिइलि, चुलिकुलि, लिगिलिगि तयत् स्वये । आः थुकिइ चवंगु ‘लि’ यात मात्र आखः जक धाये मजिउ । अयनं थुकिया ‘लि’ छगः जक लिक्कयाः अर्थ नं त्यामज्यु थुकिं श्व ‘लि’ छगू शब्दया कुचा पदांश अर्थात खँगवः व्वति यायेमाः ।

आः ‘लि’ छगः सार्थक शब्दय् हे व्वनेबले श्वया छगू अर्थ तुति खः । अर्थात तुतिया पर्यायवाचि शब्द श्व ‘लि’ नं जू । अर्थे थये धायेबलय् भचा दुबोध जू । श्व उकिं हे खत श्व ‘लि’ याकचां थःगु अर्थ कने थाक्या चवंगु दु । छायाःसा श्वया छ्यलाज्यला गनं हे धयाथें थौं मदया चवन । गपायुहाःगु तुति वयागु धयागु खँपुइ गपायुहाःगु ‘लि’ वयागु धकाः ‘लि’ ज्यले मफु ।

१. गपायुहाः गु तुति
२. तुति तः पुक मनाः वल
३. तुतिखं हे चुये मफः नि श्व मचां
४. तुतिखय् खालं ताल
५. ल्हलाः तुति वल्लाः तलेका ।

थये सकतां सकतां वाक्यस तुति हे जक ज्यः । अय्सा ‘तुति’ यात (पर्याय) ‘लि’ गय् धाये, खःसां श्व जीवित धाये मछिन ।

श्व याकचां श्वया न्वचु क्वमज्वःसा ग्वाहालि खँगवः जुयाः श्व त्याजिना चवंगु दु । उकि थौं श्व तँसा खँगवः थें जुयाः म्वाना चवन । श्वया छ्यला न्हयतँसा लिँसा कथं निकथं नं दु । याकः चां म्वाये थाकुम्हा ‘लि’ जव श्व तँसाया रूपे पिलुइ श्व उलि जकसां सीमित खँहापाय् तुति सिबे नं बल्लाइ व तसकं उसायें दै । अथे नं वालेकुले यायेगुली अल्लि जुल धाःसा तुति अर्थक ‘लि’ यात म्हासिइके फइ मखु । श्व हे शब्दत व्वयाः भीसं श्वयात म्हासिये । थये - पुलि, पालि, ग्वालि । थुकिस चवंगु ‘लि’ फुकं तुति खः । श्व भाय्या प्रकृति छगः आखः नं छगू शब्द जुयेफु धकाः जब ध्वाथुये थुकिं थये वाला माला यानाः लुपा (उपलब्धि) थुया फाय् दु । श्व पुलि, पालि, ग्वालिया ‘लि’ तयत् तुति धकाः अर्थ छ्यायेबले थमिके ल्यंगु मेगु आखः नं छगः छगः हे सार्थक शब्द खत । अमिगु अर्थ नं भीसं छ्याये - पुलिया ‘पु’ छपु, निपु, तःपु, चीपु आदिया हे पुखः । अथे हे पालिया ‘पा’ नं छपा, निपा, तःपा चीपा आदिया ‘पा’ खः । श्व थें तुं ग्वालिया ग्वा नं छगवः, निगवः, तःगवः, चीगवःया गवः हे गवः खः । अर्थात गवःगुलि-गवः लि-ग्वालि सिद्ध जुल । भीसं ‘तुति’ यात सकथासं छ्यला धकाः श्व पुलि, पालि, ग्वालितय्के नं ‘लि’ लिक्कयाः तुति तल धाःसा कथंछि पुतुति, पातुति, ग्वातुति जुइमालि व अर्थ पाय्छि कथं त्याजिये फँमखु । अकिं थज्याःथाय् श्व ‘लि’ तसकं हे ज्यान दु धकाः सियेदत । पुलि, पालि, ग्वालि थुलिचां ‘लि’ या अर्थ तुति खः भचा पत्याजुये थाकुयेफु । छायाःसा श्व दसित भचा मगाः नि । दुगु, फँतय् प्यपा तुतियात पियाः लाखः निइबले छलि, नेलि, स्वलि, प्यलि धकाः नं निउ । श्व हे लाखः तयाः प्यंगू भाग तयाः इनिबले छलि छिता, नेलि वय्कता, छलि जिता धकाः इना काइ । थुकथं श्व छलि, नेलि या ‘लि’ नं तुति हे खः वलः । मेगु हानं पिलि प्यव्व थये धाइगु खँपु बांलाक हे म्वा नि । श्वया अर्थ प्यपा तुति अलग अलग तयाः प्यंगू भाग यानाः लाव्व थये धाःगु खः । उकिं श्व ‘पिलि’ या ‘लि’ नं तुति हे खत । अले लाखः पियेगु ‘पि’ यात नं स्वये वाले छिं ।

भीगु सजातीय भाय् लिसे दाना लना :-

अनलि गुरुड भाषाय् श्व तुतिया नां हे फ्हलि दु । श्व हे फ्हलि हे ‘पिलि’ थुकथं नं अर्थ छ्यायेछिं । भीगु भाषाय् ‘लि’ गुरुड भाषाय् फ्हलि श्व छगू हे धाःलाया (स्त्रोत्रया) खँ खः धकाः लुमनेछिं । श्व हे भासं खंपायात धाइगु लिपु खँगवः स्वयानं लियात व्वने दनि । चेपाड भाषाय् नं प्लेगया अर्थ खंपा खः । खंपा खँगवः अर्थ तुति नाप स्वाः । उकिं श्व प्लेग नं ‘लि’ नाप

सच्छि व ण्हायस्वुगुगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

ल्वना वनेदु ।

पुलां भाय्या पौ पुइका :-

आ: पुलां भाय्या खँव: खं स्वाके माला: स्वये श्व तुति अर्थक 'लि' छ्यलायात । थथे - १. लिलाहात थुथा जुयाव २. लिलुसि पाले ३. लिलुसि पाचके ४. लिलुसि धेने आदि । श्व लिलाहात थुथा जुयावया अर्थ तुति हला: थुथा जुया: धा:गु ख: । अथेहे लिलुसि वाचके ... आदिया अर्थ तुतिया लुसि धेने धा:गु ख: । थन नं तुतिया पर्यायवाची 'लि' थथे छ्यला दु । श्व हे 'लि' यात हापा हानं 'ल' याना नं चवंगु दु । थथे - १. लृ चाय्का व २. लृ छल ३. दुगुया ला छल । थपिं फुकं 'लि' हे ख: तुति हे ख: । थमिगु क्रमश अर्थ थथेहे ध्वाथुये ल चाय्का व - तुति चाय्का व ल छल - तुति छपा, दुगुया ला छल - दुगुया छपा तुतिया लाख: छख: । थथे पाल आदि नं दनि । श्व नं पाल - पालि ख: । अर्थ छ्यायेगु कथं जकसा श्व पातुति ख: । श्व लृ, लि फुकं थथे हे तुति हे ख: व: । थुकथं आ: भन हे लिया अर्थ तुति हे ख: धका: ध्वाथु वल । भ्नी 'लृ' धका: वर्णमाला कथं वने बले जक वइ अले भन्दै श्व खँ संस्कृतय् अले नेपालीइ नं ख: । अयनं श्व लि-ल पुलां च्वसुइ थथे वने दु । श्व छगू 'लि' यात अ:पुक च्वयेत हे लृ च्वल जुइ । अथवा फप्रिडया फपि थें ।

मेगु भाय् नापं जाना :-

भ्नीगु सजातीय भाय् गुरुड आदि भाषाया पहलि पिहिन आदि लिसे श्व 'लि' मिले जु थें श्व मेगु भाषाया शब्दत नाप नं ऊला: । श्व खँयात छक: नं दुवाला स्वये । संस्कृत भासं तुतियात धाइगु छगू 'पाद' ख: । श्व पादं श्व तुति अर्थक 'लि' यात ल्वाका स्वयेबले थन थथे ऊला:गु मद्दु । अथे श्व पादया विभिन्न रूपतय् पलंत छक: नं स्वये । थथे पाद, पद, पद्य, पादुका आदि । थुकिइनं श्व ज्व:ला: खने मंत । तर 'विष्णुपादुका' धाइ थाय् नेवा: म्हतु विष्णु पालिका क्वज्व: । थुकिइ धा:सा 'लि' ग्व: खनेदत । अले पालि-पाद गाक्कं मिले जूगु नं यच्चुक सिइदै ।

थुकिस थुलि मिलेजूसा श्व हे तुतियात 'लेग' धका: समुद्र पारया अंग्रेजी भाषं त्याजिना चवंगु दु । श्व नं 'लि' - लेग अथे हे लाहा तुतियात 'लिर्मा' भन उप्व: मिलेजू । अभोत-वर्मेली परिवारया भाय् 'लेग' नाप भ्नीगु 'लि' ग्व: मिले जुउबले अथेनं श्वयात काकतालि धका: च्वाक्क त्व:ता छ्वयेगु मखु । श्व भ्नीगु मानव शास्त्र व इतिहासयात थयंक गुहालि बिये फ:गु श्वज्व: गुलिं छपु लं क्यना विइ ।

श्व 'लि' या हानं मेगु चुलिकुलि :-

'तुति लइ लइ याना वने' वाक्ययनं अर्थ व आख: नितानं श्व 'लि' ग्व: लिसे चूला: उकि श्व 'लि' या हे चुलिकुलि खँव: धका: सियौछ । बिलि, खँगोविलि, पाबिलि, आदि 'बिलि' याके

चवंगु 'लि' नं श्व हे 'लि' - तुति खइभनं स्वयेछिं । छाया:सा ल्यंगु विलिया 'वि' सर्प अर्थक वि ह्यबि आदि कथं लुमनेगु लँ दु । थथे 'लि' यात वनेवले म्हाया ववतिस (दकले क्वय्) पालि निसें (दकले च्वय्) चिलि थयंगु खनेदु । अथेहे छँ स्वयेबले दकले क्वय् नं छेलि दुसा च्वेया ववति पल्लि दु । श्व अदभुत व न्ह्याइपुसे च्वंक थथे सियेथुये दु । श्व 'लि' या प्रयोग छथाय् लिक्व नं दु । श्व तप्यंक गोतुलेबले तुतिया लिक्क चवंगु थाय्यात हे भ्नीसं लिक्व धया च्वना । श्व लिक्वया अर्थ आ: तुतियाक्व तुतिक्व खत । तर थक्व, याक्व, बेक्व, पिलाक्व थय् क्व दुगु खँव:त या ववतियात हे कना च्वंसा श्व लिक्व छगू अथे मखुसे म्हाया नाप चवंगु थाय् जुया च्वन । थथे यक्व हे तुति अर्थक 'लि' भ्नीसं श्व च्वसुइ व्वना च्वना ।

'लि' या पर्यायवाची शब्दत :-

'लि' या पर्यायवाची शब्दत मालेबले हापां तुति हे न्हय:नेसं खनेदे श्व भ्नीसं थुये धुनागु ख: । आ: मेमेगु स्वये ।

तुतिपिया: धेना कायेगुयात लाख: पियेगु धाइ श्व नं स्पष्ट जू । अले श्व हे लाख: यात नं छख:, निख:, स्वख:, प्यख: धका: निनी । अनंलि न्हय:ने चवंगु निख: लाख: यात न्हय: ख: धा:सा

लिउने चवंगु निख: यात लिख: धाइ । थपिके चवंगु 'ख' यात नं तुति हे संकेत बिउ । अयनं श्व 'ख' गथे गनं धका: वाला स्वयेबले छखें संस्कृतया 'खराउ' लुया: व:सा मेरिखे भ्नीगु हे भाषाया खंपा ख:पा भन सतिक न्हय:नेसं दं व: । श्व खंपाया 'खं ख:' ला बांलाक हे तुति त्याजिउ व: । थथेहे छगू मेगु शब्द दनि 'क:काले' श्व 'क: काले' या 'काले' ला 'कापि' शब्द नाप मिले जू । अथेहे क: चुकु शब्द दनि । मेगु ल्यंगु 'क' श्व हे खं ख: नाप बांलाकहे ऊला: । श्व खंपाया 'खं ख:' तुति धायेत मेगु दसि लाहाया श्व हे 'ववति' यात लपा थें थन खंपा ख:पा जुल । अले तामाड भाषाय् 'कां' तुति बाचक शब्द बांलाक हे छ्यलाज्यला थयंक दु । थथे 'क' या 'ख', 'ख' या 'क' थथे हिलाबुला याउँक हे जुयेफु । गथे कपिचा- खपिंचा, मुलुक-मुख, क्वासि - क्वासि आदि थथे हे खं, ख:, कां, क, आदि । थुकथं 'लि' यात म्हासिइकेगु प्रसंगे श्व 'ख' नं 'तुति' अथेहे 'लि' या पर्यायवाची खँव: नं म्हासिइके दत । थुकथं तुति धायेत आ: प्यंगु शब्द दत । थथे, तुति, 'लि', ख:, क: आदि ।

'लि' या चाक:छि च्वंपि शब्दत :-

दुगु, फैं, मेय्, सल, गधातय्के चवंगु छ्व: स्वयेबले थपिनं 'लि' नापं तु वनेदु । तुतिया अर्थ हे न्यासि वनेगु ख:सा, न्यासि - वनेबले चुइगु हे छ्वलं चुइगु ख: । छ्व: मदुसा इमि तुतिखं जक हे नं छुहे ज्या वइ धका: । उकिं आ: श्व छ्व: तुतियानं तुति ख: वल ।

सच्छि व न्हयखुगुगु स्वप पौ. ब:छि पौ (पाक्षिक)

पशुतय् हे छाय्माल भ्नी हे नं श्व ख्व:या थथे छ्यले दु धापूदु “बल्ल बल्ल ख्वलं चुलका आ:” “जि मया: सा ख्वलं मचूम्हे- सिया” थन ख्व:या अर्थ छगू बल्लाक चुइफुगु तुति हे ख: । अले ख्वलं चुइगुया तात्पर्य आर्थिक अथवा विभिन्न अवस्था बांलायेगु ख: । आ: बांलाक ख्व:या तुतिया हे अर्थ पिहाँव:गु खाता ख्व: ख: । थुकथंया तुति खाता, खाताचा, वेन्च, मेच, तेवुल थुमिगु तुति हे फुक्कं ख्व:या नामं हे चलेजू । अथेहे सन्हू, कन्तुरया आधारया रूप्य च्वनिगु ब्वति नं सन्हूख्व: कन्तुरया ख्वा: धका: हे धायेफु । थुपिं प्यपा तुतिया ख्व: जुल । अनलिं उध्यां, मय्-मास थुमिगु तुतिनं ख्व हे ख: । थुकथं मय् मासं नं तुतिया ज्या ब्यूगु हे ज्वलं ख: । उकिं श्व मय् मासंनं ‘लि’ खँगव: नाप थय् ब्वंवया च्वना । खाताया तुति दु थें उध्यां मासया तुति दु थें गव:प, ताँ:फ, ल:थल, ख्वला आदियानं गुलि गुलिं खे थथे तुति दु । अथवा इमि आधार श्व हे तुति अथवा आधारयात तौ धैच्वना । श्वया पूर्व रूप तलि ख: । श्व तलि गव:प... थमिगु तुति ख:, ‘लि’ ख: । श्व तलियात आ: निकथं ब्वनेदु । ‘लि’ पर्यायवाची शब्द कथं नं अले ‘तलि’ या ‘त’ लिकायेबले ल्यंगु ‘लि’ हे तुति अर्थक ‘लि’ नापंतुं आख: ग्वलं नं अर्थ नं छगू हे शब्द जू व: ।

न्हय: या अ:खतय् ‘लि’ :--

श्व ‘लि’ या मेगु अर्थय् मुख्य नं न्हय: या अ:ख: अर्थे दु । श्व ‘लि’ मुख्य लिये-पँलिये (यावं वने) या अर्थे क्रिया द:गु खनेछिं । ‘लि’ श्व थुकथं क्रिया मूलक ख: । लिउलिउ वने, थ: लिना वने, लिसे लिसे वने, लिना यंकल, लिन्तु लिना जुल आदि लिये क्रियाया अर्थ नापं हे श्व ‘लि’ या अर्थ दु । उकि हे श्व थें हे श्व न्हय: ख:या न्हयनं श्व नाप हे न्य: । थथे लिउलिउ न्हा न्हा जुया जुल । थुक्रिया श्व न्हा: नं न्हाये क्रिया मूलक ख: । उकिं थुपिं न्हा:न्हा लिउलिउ धाये थें थथे नापनापं यक्व थासय् च्वं । थुपिं याक:चा जक च्वनानं ज्यलेफु । श्व ‘लि’ यात न्हा:या ह्यपां नं लिपा नं तया: ब्वनेदु । थथे-

लिस:	न्हयस:
न्हयथु	लिथु
लित	न्हयात
लिपि	न्हयपि
लिउने	न्हय:ने
न्हयस	लिस
लिथु:	न्हयथु
न्हात:	लित:
न्हापि:	लिपि
न्हा:ने	लिउने
लिबा	न्हयाबा

लिउलिउ न्हा न्हा
न्हाबा लिबा
न्हा न्हा लिउलिउ

थुकिइ ‘लिबा: न्हयबा’, छता न्हयवा: लिबा नाकं मज्य: । अथेहे लिबा: पासा मरेकं नं श्व (न्हयबा: जक) न्यले थाकु । ‘लिहां थिहां’ धायेथाय् थन न्हयहां च्वने मफु । अर्थात च्वय्यागु क्रमकथं लिस: न्हयस: कथं लिहां न्हयहां जुयेमा:गु ख: । तर थथे ‘थिहाँ’ जूगुलिं ‘न्हय’ या हिलाय् गुबलें थथे ‘थि’ जूगुनं ब्वने दत । श्व ‘थिहां’ नं लिहां नाप जक ज्यले फया च्वन ।

आ: श्व ‘लि’ नं न्हययात पासा काये म्वायेक याक:चा जक

नं ज्यलेपुपि नं दु । थमित छक: नं ब्वने--

लिसाकायेगु	लिला:चा
लिगं	लिक्व
लि (धनु ?)	लिका
लिच्च	लिगोन
वनंलि	लिज:
लिफ:	लिसि, लिसी, (ल्यंकल)
श्वनंलि	अनलि
लिपु चखुंचा	लिपि लिपि
लिराधु	लिचि (हाय्)

छथाय् लिफ: न्हयफ: दनि । थपिं नितां याक: चा याक: चा च्वना हे न्व:वा: । छाय्धा:सा थमि अर्थ चूमला: । लिफ:या छ्यला लिउने स्वयेगुली दु । न्हयफ:या अर्थ छु त:धं छ:या न्हय:ने च्वंम्हा मेम्हा छ: ख: ।

श्व ‘लि’ क्रियातय् न्हयतँसाय् नं खनेदु । श्व हे प्रकृति ‘लि’ थे हे न्हय:ने थथेहे न्हातँसाय् वइ--

लिचिले	न्हयचिले
लिज्याये	न्हाज्याये
लिछ्याये	न्हयछ्याये
लिस्वये	न्हास्वये

मुक्कं ‘लि’ जक न्हयतँसा च्वनेछिंगु क्रियात स्वया: नं ‘लि’

यात ब्वनेदनि । थथे--

लिफ्याये	लितय	लिज्वये
लिफिये	लिकुने	लिछाये
लिधने	लिगने	लिध्वाये
लिचिहाये	लिथुये	लिकाये
लिश्चये	लिबाये	

कचि भाडाय लः मज्वगुया बारखं

छगू देशे छम्ह धनाद्वयम्ह व नामिम्ह महाजन छम्हदु । वया लहासा खेप खूब चले जू । वं बञ्जात हे च्याम्ह भिन्ह लहिना तःगु दु । वया याकः काय् छम्ह दु । व काय् म्ह भन भन ल्याय्म्ह जुजुं वःगुलिं वया बञ्जातय सं छन्हु साहु- यात “आला भ्नी काय भाजु भन भन ल्याय्म्हो जुयावल । बिबाह याना बियेगु ग्वसाः याय माल” धका धाःगु लिं साहुया नं मने ध्वाक्क वनाथ म्हं हे छम्ह बञ्जायात लायकम्ह कुल घरान लोःम्ह छम्ह भौमचा माला स्व धका अन्हेयात । थः बौनं भौमचा मालेगु, तत्पर याना बञ्जा नाप खं चले यागु फुकखँ काय भाजुं न्यना च्वंगु जुया चवन । उकिं कायम्हसें भौमचा माःवनीम्ह बञ्जायात “छं भौमचा माला वने त्यन छगू खँ पुरे याय्गु जूसा जक ज्यू, छु खँ धासा व भौमचा ज्वीम्ह मिसा कचि भाडाय लः मज्वय के फुम्ह ज्वीमा, नत्र जित चित्त बुभ्ने ज्वी मखु” धका धाल । थव खँय् बञ्जानं “ज्यू भाजु भरसक ला जिं प्रयत्न याय्” धका धया सरासर अनं छगू ख्वप थें ज्वोगु देशे थ्यंक्ःवन । अन छम्ह नामीम्ह साहु छम्हेसिगु छँ वन । बञ्जा वःगु खना साहुनं यथेचित्त सत्कार याना व वःगु कारण न्यन । बञ्जानं थम्ह साहुया याकः काय्यात भौमचा छम्ह माला च्वंगुलिं छिकपिनिगु कुल घराने लायकपिं दु धका धागु न्यना बिनित्त याः वयागु, खः धका इत्यादि खँ धासेलि साहुनं “ज्यू, जिमि नं बियेमाःपिं दु चित्त बुभ्ने जू” धका मंजूर बिल । साहुया नं मञ्जुरी दुगु खना बञ्जानं “मेगु खँ सकतां ठीक जुलः खालि छगू खँ दनि छु धाःसा व मिसा ज्वीम्ह कचि भाडाय लः मज्वेके फुम्ह ज्वीमा धका धया हःगु द” धका धाल । थव खँ जक न्यनेवं मिसाया

बौनं “थिमिसला भ्नीगु इज्जत जक काःवपिहे गुलि हेपे याना खँ लहाना हःगु अन बीहे मखु” धका बञ्जायात अनं तुरुन्त थना पित छ्वयाहल । व बञ्जा अनं सरासर लिहां वया थःम्ह साहुया छँ ध्यंका जूगु वृतान्त खँ कसेलिं साहुँ आःयात म्वाल आ मेथाय माले माली धाल ।

हाकनं अथे हे माःववं व बञ्जा छगू शहरे नामीम्ह साहु छम्हसिथाय थ्यन । अन नं वैत खूब सत्कार याना बभ्नां बिभ्नां त्वंकल । अले न्हापायाथाय थें हे भौमचायागु खँ छुन हहं फुक्क खँ ल्हाय सिधय् वं वहे कचि भाडाय लः मज्वेके फुम्ह मिसा ज्वीमा धाल वं धागु खँ न्यने साथ मिसा ज्वीम्हेसिया बौम्ह जागाजाग जुल । व बञ्जाया बभ्नां त्वना च्वंगु हे लाका कया वला भ्नीगु इज्जत काय्त वः म्ह खनी थनं दनां हुँ” धका पित छ्वया हल । अनं नं ल्याहां वया जुक्क खँ थःम्हा साहुयात कसेलि साहुनं “म्वाल का, मालावं च्वने” धाल । हाकनं भौमचा मालेगु ज्या जुल । अथे हे माला ववं छथाय्... सको थें ज्वःगु छगू देशे नामुदम्हा छम्हा साहुया छँ वना बिनित्त भाव यानाः खँ छुसेलि साहु बञ्जा- यात खूब माने याना फ्यतुका खँ ल्हात । बञ्जानं ह्वापायें फुक्क खँ मिले ज्वी धुंका वहे कचि भाडाय लः मज्वेके फुम्हा ज्वीमा धाधां उजोम्हा मिसा खःला मखुला धका न्यन । थुगुसी धाःसा ह्वापाथें छक्कोलं गरमा गरम मजू । व खँ न्यने साथ साहुँ “मिसा ज्वीमसिके हे छकः न्यना स्वयगु भिनी धाल । वं थः म्हाय्यात सःतल । थव खँ जूगु व्याक्क म्हायायम्ह पिने च्वना न्यना च्वंगु जुया चवन । उकिं सः ते साथ सरासर वया थ बौया न्ह्योने दना चवन । बौम्हं “का छन्त फलाना साहुया याकः काय्यात धाय्के छ्वयाहल । जिं

स्वीकृति बिये त्यना, अयनं कचि भाडाय लः मज्वेके फुम्हा मिसा ज्वीमा धका धया हःगु दु, छ उजोम्हा खः ला कि मखु” धाल । म्हायय म्हं ‘खः मेमेथाय देशेयापिं मिसातथें भ्नी सको देशेयापि मिसात कचि भाडाय लःतया ज्वय कैपिं मखु’ धयाबिल ।

मिसाया म्हुतुं हे थव साहसया लिसः न्यना व लँमि बञ्जानं “ज्यू” धका खँ क्वःछित । थन वया भाग्य खोले जुल वैत पालुगु स्वकः तक थपाथप याना व जमेज्वीक बभ्नां थना त्वंका सत्कार यात । ग्वय बियेगु दिन नापं पक्का याना वल । वृतान्त खँ थः साहुयाथाय् वया वं कसेलि अन खूब खुसि जुया बिबाहयागु दिन समेत पक्का यात । अले बिबाह धुमधामं यानाबिल । व्याहा याना भौमचा थःगु छँ हःगु खुलाति दसेलि भौमचां थःछँ लाः बला च्वनावे धका बिदा कयावन । भौमचा ४-५ला दसेलि साहुया काय्या मती थःकलातं कचि भाडाय लःमज्वय् के फुगु खँ खः मखु छकः परीक्षा याय्गु खँ लुल । वं बौम्हेसिके छन्हु “जि आः व्यापार याः वनेगु इच्छा जुया चवन जितः न्यादः दां माल” धका फवन । बौम्हं अथे धाःगु न्यना “छ याकचा जक गथे वनेगु बञ्जात नं निम्हा स्वम्हा यंकि, दां नं बिया छ्वे” धका धाल । काय म्हं “जि याकचा जक वनेगु जितः बञ्जात नं सुहे म्वा, हाकुगु प्याहां वनेगु मखु, अथे हे उखे थुखे दुने चाः हिला वेगु जक -५ द्रः जक दां माल” धका धाल । जिदि यासेलि बौम्हं काय् भाजुयात धाको दां बिया छवत ।

कायम्हा सरासर अनं ववं ववं वहे थः मिसायागु देशेयागु ध्वाखायाथाय थ्यं कः वल । अन थ्यनेव व साहुया काय् नं छम्हा घाँय कुबिया वःम्हा ज्यापु दाजु छम्हसिके “आम घाँय गन तय यंकेगु” धका

न्यंबले थः गृहे ससलेतय यंक्य त्यंगु धका सिल । अले व साहुया काय व ज्यापुयाके “आम घाँय् तया छन्त गुलि दां दैगु” धका न्यंबले व ज्यापु दाजु’ “छकुया छतका दां दु” धाल । साहुया कायन् ‘छतकाया पलेसा जिं नितका बिइ आम घाँय् जितः ब्यु’ धाल । व ज्यापु दाजुं मब्यु । बल्ल बल्ल न्यातका दां बिइ धासैलि व ज्यापु दाजुं घाँय् भारि तोता बिल । हाकनं व साहुया कायन् “छंगु वसः जितः ब्यु, जिगु वसः छन्त बिइ” धाल । ज्यापु दाजु नाप हाला हाला वसः नं हिलाबुला याना काल । अले व ज्यापुयागु वसतं पुना घाँय् कुबिया व साहुया काय् थःगु सःसःछँ कोसं वना “ए साहु ! ए साहु !” धका साहुता “घाँय माला ?” धका धाल । “थन छभारिया छसुकां बिइहैपिं दु, छंगु छतका बंगु धाँय म्वा” धका धया हल । व साहुया कायन् “जि तापाकं वयाम्हा आः गथे ल्याहां वनेगु धका साप हासैलि साहुं घाँय भारि न्याना थःगु गोठय् पोंकेछ्वत । घाँय पोंका वसैलि व साहुया काययात छतका दां वांछवया बिल । व साहुया काय न धाःसा वने थें मवनेथें याना अफशोचगु छ्वाः तया “जितः साः पहे लिबात । अपाय हागु लँ वनेमानि, थौं छन्हुयात थनहे बास फवने” धका साहुयात धासैली साहुनं बास फवने धागुली “बिइ मखु “ धाय मफुत । “आः म्वालका थौं छन्हु थन हे चवं” धका धाल । व साहुया काय लय् लय् तातां छथाय् अलग्ग वना जाजि थुया नल । कन्हेखुनु सुथ न्हापां खामहानि बले हे तुं दना व साहुया काय नं छे छ्वां बँ पुना अन यात माक्को लःली कया पुजाभः सिला फुक्क हे पुरे याना तल । वं थःम्हा मिसा नं बराबर खं अयनं व मिसां धाःसा थःम्हा मिजं धका म्हासीके मफुगु जुया चवन । वं उगु कथं चाकरि याना तःगु खना अनया साहु खुसि जुया “काबाबुचा छ आः थथें वने म्वानि हनीचा

जक हँ” धका आलताल याना तल । अथे जजुं निन्हु स्वन्हु बिते जुसैलि वं नं उकथं हे चाकरी याना निह निह सुथय बहनी अथे हे सफा सुगधर याना तःगुलिं इमित साप हे चित्त बुभ्ने जुल । वैत अन छँ नयगु पुनेगु याना लच्छिया छुं तलब बिया तयेगु कोछिना छ्वत ।

थुगु प्रकारं अनछँसं चवना व साहुया कायन् थःम्हा मिसा यागु चाल चलन बराबर स्वया ज्वीगु जुल । छन्हु ला व मिसा खूब कसेजुया झ्याले चवना चवंबले बञ्जात स्वम्हा ल्यु ल्यु तया तामदाने मिरि मिरि धायक कुकुबिइका नकतिनि ल्हासां वना चवंम्हा साहु छम्ह इमिगु हे छँ क्वे पाखें कया चवन । मिसा नं व मिजयात बागः मिखां स्वत । तामदाने चवना वम्ह मिजं व मिसा मस्वया थें स्वगु व वैगु मोहनीगु रूप खँबले त्वःता हे वने मफया व मिसाया छँ न्हयोने तुं छथाय दिना बञ्जात नाप खँ ल्हाना मिसायात स्वया चवन । व ल्हासा साहु नं “श्व मिसा नाप छकः नापलाना खँ ल्हाय दःसा जिं न्यादँ तक ल्हासाय् कमाय याना हयागु फुक्क श्व मिसायात बिया थके ।” धका धैचवंगु मिसां ताल । अले व मिसां वहे च्य’ तैतयाम्हा साहुया काय् यात सत्ता “ए दाजु, स्वैतँनं धाय मत्ये खँला, हँ बले फ्यतुना चवंम्ह मिजंः यात जिं सः तल धका धा हँ ।” च्य, जुया चवंम्ह साहुया काय नं सरासर वना व साहुयात ‘अन साहुनी नानीं छितः सःतुगु दु भ्नासँ ।” धा धया वैगु भारि सहित व मिसां स्यना हथें तुं लिउने पाखेंधागु लुखां दुतयंका छथाय एकान्तगु कोथाय् तयाबिल । अन तया बिसैलिं व मिसां वैत महि चहि अन्ति ज्वना कया खूब पहः चहः याना सत्कार यायां पालुगु थपे थपे याना त्वंकु त्वंकु व मिजँला मात्रा अपो जूलिसे बेहोस थें ज्वीका लाः जक स्वालां वयका अन हे गोतुला मस्तं न्हयः वय्कल । उगु बखते व मिसां वहे च्यः दाजुयात जितः

धाःवबले कचि भाडाय लः मज्वयक फुम्ह मिसा ज्वीमा धका धाःगु जि उजोम्ह खःला मखुला साक्षि छम्ह छ हे चवनेमा” धकाः न्हयःने तया तल । व च्योनं जूगु खँ वृतान्त खंगू जुया चवन । कन्हेखुनु सुथय व मिजं वने हे मलानिवँ व मिसां थः च्यःयात “आ छं थुमिगु कु ब्याक्क कया सरासर पित छ्वया ब्यु” धका धाल । च्यःनं न म्हिगः खुनु खूब सत्कार याना जूम्हसँ उखुनुला व साहुयात कु व्याक्क कया थें क नका पित छोया हल । उखे बन्जात स्वम्ह नापंस्व, पिनि श्व साहु विश्वास दुम्ह मखु, जावा मिसा छम्ह सिया लागी हिचःति हाय्का न्यादँ न्यादँ कष्टयाना दुगु सम्पति अथें फुकीम्ह उकिं आ भ्नीके बाकिगु दां नं थथें हे कायगु ” धका बिचार याना साहुयाके इमिसं “जिमिगु बाकिगु दां आ थथें है ब्यु” धका जवन । साहुं “आः जिके छुं दुगु मखु धका अनेक सम्भ्ने यात । अयन् मजिसेलि थः के म्हाःय दुगु घडि सिखः इत्यादि बिया इमित चित्त बुभ्नेय याना छ्वत । इपिं वंसेलिं साहुया मने “जि न्यादँ तक ल्हासाय चवना वया आ म्हाया म्हाछिं ज्वीक छु ख्वालं छँ वनेगु जाबा मिसा छम्ह – सिनं हे थुकथं भंगलाय धुंकल धासैलि जि आः छँ नं वने मखुत ल्हासाय तुं लिहां वने त नं खर्च दुगु मखु, बरु फकीर हे जुया वने” धका मती तया व फकीर जुयावन ।

प्यन्हु च्यान्हु दुसेलि अन चवंम्ह च्यःनं ‘जि छँ बुढाबुढी निम्ह जक सिबाय मेपिं बिचाः याइपिं सु मदु जितः बिदा बिया दिसँ’ धका साहुयात प्रार्थना यासैलि साहुन वैत निस दां बिया बिदाबादी याना छ्वत । अनं बिदा जुया सरासर छथाय वना थःगु भ्वाथः चागु वसः फुक्क त्वःता न्हू न्हूगु लँ फिन न्हापा थे तु कसय जुया सरासर थःगु छँ लिहावल । कायम्ह लिहां वःगुलिं वौम्हा नं खूब खुसि जुया काय म्हेसिके ‘छं गुलि कमाय याना हया ? “धंका न्यन । काय

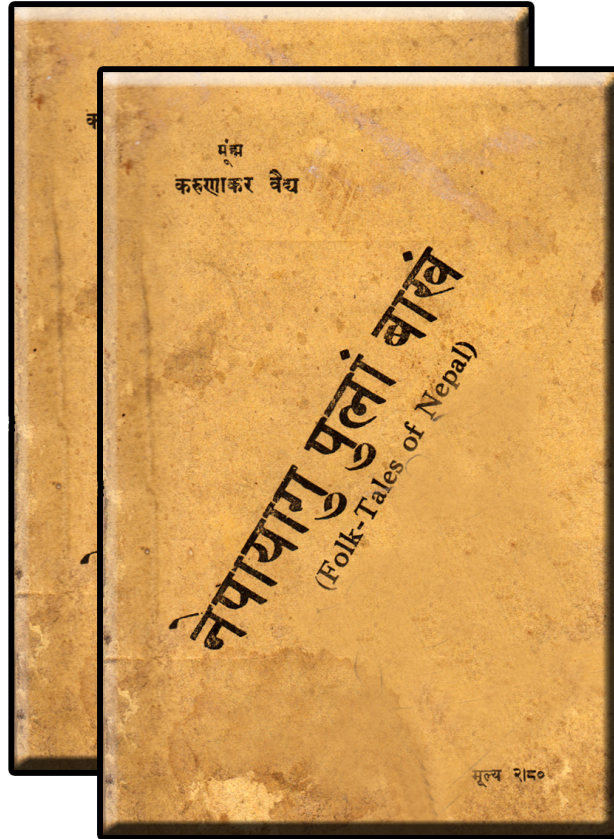
सच्छि व ण्हयस्वुगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

म्हा से” तापाक वनागु मखु धाल । निन्हु प्यन्हु दसेलि कायम्हं भौमचा थः हे. वना सःतःवने धका आग्रह यात । बौहमसिन “आमथे थः हे वने बांलागु मखु । हाकनं छ दुचाय्क हे मवनिम्हा भीत बांमला” धाल । गुलि समभ्नेयात नं माने मजुसेलि वौम्हासे “ज्यु हूँ, नापं वनाहिँ” धका धाल । कायम्हा अनं खूब बांलाका सरासर थःगु ससले थयंका तले थाहां वन । अन ससले जिचाभाजु वःगु लिं सकसियां खूब हर्ष जुया वैत सत्कार याना भोजन याका छ क्व अलग कोथाय तल । वं स्वन्हु प्यन्हु अन हे बिते यात । कला व्वना यंकेत भिंगु दिन छन्हु निश्चित यात । कलाम्हेस्यां नं सुथं निसेहे म्वोल्हुइगु वस हीगु ज्या व्याक्क सिध्यका थः माः मा गु वस तिसा ब्याक अलग तथा प्वः चिना कन्हेखुन्हु सुथय, द्य तुयु तुयु धाय् वं निम्हं अनं बिदा कयाप्यहां वल । देशं पिने जक थयंके लात मिसाम्हेसिनं : जिगु हिरायागु माछमाः काय लोमन, थथें वना कया वे धका धाल । भात म्हं “छ बना चवनेव आपा बिलम्ब ज्वी, बरु जिथथें वना कया हय “धका सरासर ससले वना कावन ।

थुगु हे बखते अन व

साहुया कलाःयाकःचा मिसा छम्ह दना चवगु मौकाय प्यम्हं खुँत तामदान समेतज्वना वया “अहो ! साहुँ जिमित ख्वाः हे खंके मज्यु, म्हयाय कयाहिँ धका हाला चवं गु । भासँ । जिमिसं यंकाबी।” धका थिक्क ज्वीक धया चवन । मिसां “आसे जिनाप वःम्हा छगू वस्तु लोमंगुलिं कावना चवन” धाल । अयनं आखिरे इमिसं धायें व मिसायात ताम-दाने तयावेरनं ख्वाले गां त्वःप्वीका छथाय सुनसानगु ज्वः पाखे व्याकल ।

जिचाभाजुम्हेसिया हिरायागु मां कया वया स्वःबले ला थम्ह मिसा बेपत्ता जुया चवन । अथे याय थथे याय मदया. ससले वया न्यंवल । अन नछु पत्ता मदु सेंलि “आ जिन ससले चवने न कलाः तंका छँ लिहां वने बरु फकीर जुया धुनि जगय यानाज्वी धकासरासर फकीर जुया वन । मिसाया मती नं थुपिं पक्का नं जितः कावः पिं मखु, थुपिंजा खुँत धका सीका सुमुक तुं च्वंचवन ।

वनेवं मेम्हेसित “जिं छता धाय ल्वःमन, जितः धौ मदयुकं हे मज्यु, धौ छगः नं कयाहिँ” धका छवत । वैत नं खने दतले स्वया चवन । खने मदयुवं बाँकी दनिम्हा छम्ह खुँयात नं “का पाजु थुजोगु मौका गवले दै, भी निम्हं भागाभाग ज्वी नु, अले जिके दक्क फुक्कं छंगु हे ज्वी” धाधां लोभ क्यन । मिसायागु खँ पत्याः जुया व खुं तामदान अनहे त्वता व मिसायात लुकुं छिना

लिफःलाफः मस्वसे व्वाके यंकल । थुखे मरि, धौ न्यानवपि स्वम्हं ल्याहांवया स्वःबले अनला खालिगुतामदान छगूसिवाय सुहे मदुगु खन । अले इपिं सकस्यानं “धिकार ! धिक्कार ! जावा थुजोम्ह मिसा छम्हसिनं भंगलाका भीपिं खुँ जुया चवनेगुला धिक्कार हे खः । आः भीसं जन्म हे थुजोगु खुँज्या याय मखुत, बरु फकीर जुया वने” धका सकलें फकीर जुया वन ।

व मिसायात लुकुं छिना व्वाका यंकु यंकु इपिं छथाय थयंकःवन अनलाव मिसाया हे पाजुपिनिगु छँ दुगु जुया चवन । अन थयसेंलि व मिसां “आ भी श्व हे छेनिं वासं चवने” धका व खुँ नापं तु अन छँ द्राहां वन । पाजुम्हेसिया नं थःम्ह भिचा वःगु खना खुसि जुया “श्व

इमिसं वयात छथाय् कीको हे मदुगु ज्वले यंका दिकल । मिसाया मनं मनं छगू उपाय बिचाः याना चवन । मिसां धाल “ए दाजुपिं, जिं याकःचा मिसा छिपि प्यम्ह प्यम्हा दु, छिमिसं छु हे धन्दा काय मागु मखु । जि साप हे नये पित्यात । छिपि छम्ह वना मरि कयाहिँ धका अहे याना छवत । वं व वंम्हा खने दतले स्वया चवन । खने मदयुवं हाकनं मेम्हासित न्हापा वंम्हं मरि लवकाइ छंकः चिवा कयावा हूँ” धका छवत । व

मेम्ह छम्ह सु ?” धका न्यन । मिसाम्हं श्व पासा व्वना हयाम्ह धका धाल । अन पाजुम्ह नापं खँ ल्हाना चवचवँवले व खुया फू फूँ मिंक व्वां व्वां वःगुलिं त्यानुया साराक न्हयः वेकल । श्व हे मौका व मिसां “श्व नापं वःम्ह पासा मखु श्वला खुँ” धका न्हापा- कागु फुक्क खँ खोलेयासेंलि “श्वैत ज्वंके हे माः” धका मिसां जुजुयाथाय् वना बिनित्ति याहे वन । जुजु नँ व मिसायागु मोहनी रूप खना मुग्ध जुया सिपाही व

सच्छि व न्हयखुगुगु स्वप पौ. ब: छि पौ (पाक्षिक)

पुलिस ब्याक्क मदत बिया व छवयाहल अन छँ वया व मिसां सिपाही व पुलिस साथ कया व खुँयात पाता कसे याना चिना यंकल । जुजुयाथाय् थ्यं सेंलि व खुँयाके व्याक्क बयान काल । वँ खुलस्त वयान ब्युगुलिं बयात तोताहल । खँ थःत त्वःता ह्यव 'धक्कार ! खः धका जुया जाबा थुजोम्ह मिसा छम्ह सिनं हे धौंलाका चवनेमाःगु धक्कार ! थव खुँ ज्या गुबलें हे । याय मखुत. वरु फकीर जुया वने' धका फकीर जुया वन ।

खुँयात तोता छवय्वँ जुजु व मिसायागु रूप व गुण खना मुग्ध जुया "छन्त थव हे दरबारया महारानीं याये धका मिसायाके आग्रह यात । मिसां नँ "ज्यू महाराजः अयनं जि थव चतुर्मास पिला सुँ हे मिजत नाप संसर्ग याय मखु धका पाफय्का तयागु दु, जितः अलगग हे छँ छखा दना व्यूसा ज्यू" धाल । वयागु खँ न्यना धात्थें जुजुं न वयात अलगग हे छँ छखा दना धर्म कर्म याके बिल । व मिसां छन्हु बाबाजि व माइतयत नका बस्त्र दान याय गु धका गवसा गवया धुमधामं बाबाजीतयत् नका बस्त्र दानयात । व हे बस्त्र दान यागु पाखय लाका मिसां माइतयगु वसः छजो व त्रिशूल डमरु समेत कया छथाय् अलगग सुचका तल । आखिरे वैगु प्यलायागु अबधि फुसेलिः आः विवाहयायगु

बखत जुल "धका जुजुं धाय् वं 'ज्यू' धका व मिसां नं अनुमति बिल । जुजुया थव बिबाह काशी गङ्गाजी वना यायगु धका मती तथा फुक्क लावा लशकर अन हे गङ्गाजी दुथाय् यंका विवाहयागु जोर जाम यात । मिसां जितः मोल्हुइत गंगाजीया सिथय तालं गवया सुनानं खने मदयक प्वा दक्क तिनाबिया दिसँ । जि सुथय् न्हापानं पाले दुने वना ताउविका जक जिगुजप पाठ पूजा सिधयका वये" धाल । जुजु अथे हे इन्तजाम याना बिया पालया पिने पहरा तया तल । मिसां सुथय द्वाहां वना स्नान याना सुतुक्क थमं सुचका तयागु जोगिनीयागु वसः पुना चिम्तां छथाय सुं मदुथाय पाखें पाले चिरेयाना अनं तु भागाभाग जुया विस्युं वन । ववं ववं छथाय जङ्गले दुने थ्यन । जुजुया मिसा पिहां वै धका कुँ कुँ मिंक पिया चवन । ताउबी धुंकल व मवः । आखिरे भ्वातितं छवया स्वके छोवले इमिसं "महाराज अनला सु हे मद्दु" धका विन्ति या वल । थः हे वया स्वः वंभलेला मिसा वेपत्ता जुया चवंगु खना थत थमँ तू धक्कार याना "जि जुजु थें जोम्ह जुया नँ जाबा छम्ह मिसां धौंलाका चवने माल धासेलि आ जि राज्यस लिहां वने मखुत, वरु फकीर जुया वने' धका सकसितं लिछवया थः फकीर जुया वन ।

व मिसा माइयागु भेष कया ववं

छथाय् जङ्गले थ्यसेलि छम्हा बुढाम्हा फकीर बाबाया धुनि जगय् याना आसन याना चवंगु खन । व अन हे बाबाजीयाथाय वन । व बुढा बाबाजीं वैत थः म्हया य्थें याना तया तल । छन्हुं अन व हे न्हापां खँ ज्वी धुंकूपि स्वम्ह फकीर जुया अन हे वल । इमिसं व मिसाया के "अहो, ल्यासेम्ह हे माइ जुया वल, छाय् ?" धका न्यन । मिसां नं 'दुःख सुख धैगु सकसियां द हे दु "धका लिसः बिल । खुँ तसें नं" जिपिं थथे थथे जुया मिसा छम्हासिनं भंग लाना थक्गुलिं फकीर जुयागु" धाल । उलि धया इमिसं गजि छचिलं साल । अले मेथाय वन । अनलि व मिसायात पाजुम्हेसिथाय् थ्यंक कोबिया यंकूम्ह खुँ व वहे मिसाया थ म्हहे मिजं निम्हं जोगी जुया अन हे थ्यंक वल । इमिसं न्हापायापिसंथे धया थःथःगु खँ कन । व मिसां थःम्हा मिजंयात म्हासीका इपिं निम्हेसितं अन हे तल । चान्हे थःम्ह मिजंयात जक थेना निम्हं अनं भागाभाग जुया वन । ववं व हे मिसाया छँ याथाय थ्यंकः वसेलि अन इमिसं थःथःगु जूगु घटनायागु हाल वृतान्त कना हाकनं न्हून्हुगु हे वसः तिसा फुक्क दयका फिना न्हापाथें तं भकिभककाउ जुया थःगु छँ वन ।

उलि चिया बाखं थुलिं न्यपिसं चु पुलिं

इणाप

खवप नगरपालिका पाखं पिथाडः चवंगु स्वप पौ बः छि पौ खय् बांलागु चवसु त बियो ग्वाहाली याडः दिसँ । उगु रचनाया ल्य ज्या याडः पारिश्रमिक बियगु खाँ खवप नगरपालिकाया २०७७ श्रावण २६ गते चवंगु बैठकं क्वः छ्यूगु खाँ ब्याक चवडा ।

सम्पादक
खवप पौ

नाकाबन्दीया हि कुंगु नाकां

पुर्ण वैद्य

गुलि महान् मनूतयुगु

छतिकि छतिकि हिं दयेका थकगु

छगू विशाल देय्या महानता

छगू स्वार्थया सीमितताय् चुत्तुचुला:

ज्यला वनाचवन थौं

चुंदां थें चिधँधं तना वनाचवन

व्यवहारया भ्यातना: लय्

अहंकारया कंभालय् ।

भाला, स्या: चुपि तियात:गु तत:हाक:गु पं कथं

तुया: थनेगु स्वयाचवन

कुतुवंगु प्रतिष्ठा ।

चिधनावंगु महानतां !

भालाया चवकां थनेत स्व:लिसे प्रतिष्ठा ला

भं कुचा कुचा जुइ

अहंकारया स्या: चुपि महानता ला भं घा: घा: जुइ

तर अहम्या न न्हाय्पं दु, न मिखा हे

शक्तिया तत: जागु त्वाथलय् पला: ततं

जब व अहंकारया अन्धताय् हाइ

न्हापां वया मिखा नि कुतुं वनि, अनं न्हाय्पं, म्हुतु

न्हाय् दक्वं छता छता कुर्कु कुर्कु

आखिरय् थ:गु छपातं ख्वा: कुतुं व:गु वं हे मचाइ

व गुलि तधिक: जुयावइ

गुलि सतिक धिनावड

ख्वा: मदुम्ह मनूया कल्पना नं

उलि हे ग्यानापु

ख्वा: मखु, ख्वा:पालं जक बिइगु परिचय

गुलि हे थातं च्वनि ?

ख्वा:पा: ला बाजंया ताल सिइका हिला पिलुइफु

लांपव: छाया न्हिलेफु

वया नं व्यवहारया छगू ख्य: दु

भावनाया आकाशय् चकना: थहां वनेगु

श्व हे ख्यलय् अतीतं थना थकगु

छगू ठोस उच्च आस्थाया थामय्

'सत्य मेव जयते' चिनात: पिं सिंहत

थौं गपाय् गपाय्सकं भूठ गर्जे जुयाचवंगु ।

छचाखेरं वांखाया:,

बलं तितिप्यंक सना:

सत्यया आस्थां ब्यना: इपिं क्वहाँ वयाचवन

क्वहाँ व:लिसे सत्यया सुरक्षार्थ सिंहत

थौं ध्वं जुया: वयाचवन

खुसिइ ल: त्वनाचवंह फैचा स्वस्वं

त्वह: ग्वयेगु ला छु हे खँ जुल ?

फैचा ला व हे ख:

गुम्हसिया म्हिग: नं वं हिनू च:फुना का:गु दु

तर थौं वया उमेर वहे मखुत

म्हिग:या न्ह्यायें या:सां ज्यगु

खुसिया एकान्त सि नं थौं व हे मखुत

फैचा गुम्हसिया ख:

थुपिं हे अन लिकसं बंज्या यानाचवंगु दु

उखेसं नँ नायेकाचवंपिं ज्यामित दु

सच्छि व न्हयखुगुगु स्वप पौ. ब:छि पौ (पाक्षिक)

नापं स्वयम्भूया मिखा कनाचवंगु दु
व हे मिखां खनाचवना थौं जिं -
शक्तिं सत्ययात थ:गु हे आकारय् चायेत स्वयाचवंगु
न्याययात थ:गु हे खँग्वलय् न्हयंकेत स्वयाचवंगु
आखिरय्, शक्ति, बवदला वनिगु नं अन्याय हे ख:
देय् ला गन बवदइ सुनानं थ:गु नव:गु सासं फू यायेवं

व ला गनं भाव जुया:

गनं व्यवहार जुया:

अन थन धाये मछिका

समस्त जातिइ वानाचवनि

प्रत्येक मनू दुने छगू देय् म्बानाचवनि

मसीतले वं थ:गु देय् घाना जुइ,

मनू सिइ बरु, तर देय् सिइ मखु

देय् ला हानं वया हे काय् म्हायाय्याके

सरय् सरय् जुया: म्बानाचवनिइ

जब वयात सरय् जुइगु गनं थाय् हे मदइ

सुयां नुगलय्

अले धा:सा देय् सिइ

म्व:म्व: म्वा:पिं मनूतयगु लाशय् ।

चां न्हिं कनाचवंगु स्वयम्भूया मिखा

जिं खनाचवना थौं -

गुकी लिधन भलसा जिगु अतीत

थ: दनेवं स्वयेवं

थौं व हे लिधंसां वर्तमानया तुतिइ च्यूवयाचवनि

खू काये मायेक

अहो, जि ला, सुयां तप्पागु कोटय्,

घानात:गु छपा म्हिचा खनि सा !

थ: य:बलय् यगु तइगु, लिइकागु

थ:त मा:मा:बलय् म्हुतु चायेकी, तिइगु

छहाक: जिपर ?

जिगु बजार छहाक: थव नं

सुयां पार्टीं भ्वजय् छापियात:गु डिनर तेबुल

छग: खनिसा !

गन गनं बुका:, गन गनं प्यायेक याना:

थलबल जा: वइ थन -

सुसु ल्हा:तं, सुसु काँटा, चम्चां कवाफ लाकि

क्वँय् - छ्यंगू ल्यनाचवंगु प्लेट खालि - जि

जिगु धयागु उद्योग नं गुलिं सु थनात: म्ह म्येय्चा है तिनि

गुम्ह न्हय:ने तया: दुरु न्हयाना काइगु ल्हा: ला मेगु हे दनि !

दासता मुक्तिया अपाय्हाक:गु संग्राम ल्वाना:

इमित कजय् याइगु कोर्दा, लगाम ला च: हिइका

लाका ला काल छं

तर, थ:गु ल्हा:ती ला: वयेवं

थौं नं वयात गय् वांछवये मफुत ?

व हे प्रभुताया महारोग गनं पुना: वयाचवनि ?

आशंका ला अन भं भयावह जिके

गन थम्हं लकक दक्व प्व: चिना

जिगु तवाही व हाहाकारया पीडाय्

न्हिला: कायेफुगु गुगु आनन्दया सवा: दु

मूलत: उकी व हे फैचाया हि सवा:या स्वापू दु

गुकी अमानवीय क्रूरतम कृत्यया विशाक्त पु

क्वसियाचवंगु दु

मेगु दक्वं अभावया घा: स्वया: न

ढकले ग्यानापुगु थाय् ला थव हे प्रवृत्तिया घोर जंगल दुने दु

गन स्वार्थ- अहंकारया ग्वा:ग्वा: हिंस्रक धुँत

साधु थें सुम्क सुलाचवंगु दु

जिं स: बिया सतर्क यायेगु थाय् नं ला थन हे ख:

तर जि पिया चवना तिनि -

हिनु चफुना:, लाक्व ताना, घा:घा: जूगु

देय्या घालय् पत्ति थें प्यपुना !

वक्व वा फय् थम्हं फया !

धात्थें ला -

च्वापुगुंया कस्तुरी चल्ला ख: जि

आ: भ: भ:न्हया: जुइ गात

जिके हे व नस्वा:गु कस्तुरी दु खनि

प्व: चिना मचवंसे छ्यले जक मा:

जि दनेत जिगु हे ल्हा: तुतिं गा: खनिं

जि दनेवं जिगु देय् मदनीगु हे गथे ?

व ला जि दुजे दु ।

(कुलां १६:९:१११०)

स्वप नगरपालिकाया ज्या भवः त

शैक्षिक योग्यता नपां व्यावहारिक व सीप नं मः

फागुन १ गते

वागीश्वरी कलेज, कमल विनायकया स्वलाया (५०घण्टे) लेखा प्राविधिक तालिमसं स्वप नगरपालिकाया प्रमुख नपां वागीश्वरी कलेज व्यवस्थापन समितिया नायो भाजु सुनिल प्रजापतिया मू पाहाँलय जुगु तालिम क्वचःगु ज्या इवःसं उच्च शैक्षिक योग्यता नपां व्यावहारिक व व्यावसायिक सीप नं दयमःगुलि बः ब्यूसे शैक्षिक योग्यता दयानं लाहातयं सीप मरुपुं ज्या मदयक चवनय मःगु अलय लाहातय ज्या दःपुं गुब्लें फुसद मरुगु खाँ ब्याकः सें उकीं कलेजं शैक्षिक योग्यता निसें सीप नं बियमः धायो दिल ।

ब्वंकासां, तालिम ब्यूसां फुक्कसिता उथिखाड स्यंसा थी थी गुपां लिचवः पाकः वडुगु लिं चवजायकेता थःगु मौलिकता पिब्वयमःगु खाँ ब्याकसे वयकलं वागीश्वरी कलेजया मौलिकता समाजता सीपयुक्त जनशक्ति ब्वलांकयगु खः धायोदिसे ब्वनामिपुं संस्कारी व व्यवहारिक

जुय मःगु खाँ ब्याकसे व्यापारीकरणं शिक्षा थिकय् जूगु थौं कन्हें वागीश्वरी कलेज दांकः भिंगु शिक्षा बियो च्वंगुया साक्षी ब्वनामिपुं हे खः धायोदिसे तः तः हांगु कलेजयायुपुं नं वागीश्वरी वयो स्वःवगुलि थुकिया गुणस्तर बांला धायगु सियदः धायो दिल ।

ब्वनामिपिसं सयकगु ज्ञान, सीपं देश व जनताया सेवा यायमःगु अलय ब्वनामिपिनिगु दृढ इच्छा शक्तिं व मदिकक याइगु कुतलं आजुइ थयंकिगु खाँ ब्याकसे वयकलं अः वागीश्वरी कलेजय ५९ जिल्लाया ब्वनामिपुं ब्वडः च्वंगु ल्या नपां ल्यासे ल्याम्होपुं बिचः मरुगु हुलया लिउने ब्वाकः जूसा अराजक जुइगु सही नेतृत्व व नीतिं जक दे हज्याइगुलिं कतया खाय् जक ब्वाक जुयमज्यु धायोदिल ।

ज्या इवःसं वागीश्वरी कलेज अफ म्यानेजमेन्टया प्राचार्य कृष्णाप्रसाद धन्ठां कोर्सया सैद्धान्तिक पक्षता व्यावहारिक यायता कलेजं ब्यूगु लेखा प्राविधिक तालिम तस्कं पाय्छी व ज्या लगय जूगु खाँ नपां थव महत्वपूर्ण पूँजी खः धायो दिल ।

ज्या इवः सं कलेजया कजि ज्ञानसागर प्रजापतिं ब्वनामिपिनिगु योग्यता व क्षमता हे कलेजया शक्ति खः धायोदिसे ब्वनामिपिनिगु वहे शक्तिया लिधंसाय् कलेजं क्यू ए ए काय फःगु खः धायो दिल ।

कलेजया प्राचार्य धनकुमार श्रेष्ठया सभानायोलय जूगु उगु ज्या इवःसं मानवीय संकायया इन्चार्ज राजन फेलुं लसकुस न्वचु, अर्थशास्त्रया शिक्षक मीरा प्रजापति, प्रशिक्षक आशिष साखकःमि व प्रशिक्षार्थीपुं मध्येया शम्भु कुमार बस्नेतं स्वलाया तालिमया अनुभव काडः दिल । सफल प्रशिक्षार्थीपिन्ता दसिपौ लः लहागु खः ।

शिक्षा व्यापार मखु राज्यया जिम्मेवारी खः

फागुन १ गते

स्वप नगरपालिका प्रमुख सुनिल प्रजापतिया मू पाहाँलय एभरेष्ट इङ्गलिश स्कूलया ४३ कगु दँ मुँ ज्या सं शिक्षा व्यापार मखु राज्यया दायित्व खः धायो दिसे स्वपया शैक्षिक इतिहास दःगु एभरेष्ट स्कूल शैक्षिक जगतय बांलागु लिचवः हयो च्वंगु खाँ काडः दिसे छुं नं संस्था ताईतक ल्यंकः म्वाकः तयता न्हयलुवा पिनिगु तः हांगु लाहा दै धायोदिल ।

एभरेष्ट स्कूलं थःगु दँ बुदिया लसताय ब्वनयकुथितयता साफू बियो वयो च्वंगु गुकिं (पठन संस्कृति) ब्वनय मः धायगु

भावना अज क्वातुयो वानिगु खॉ नपां वयकलं ख्वप नगरपालिकां वनयकुथि पिन्ता स्वयो ज्या इवः खय बः याडः वयो च्वंगु खॉ काडः दिल ।

वनामिपिन्ता सामाजिक सञ्जालं तापाक्क तय मःगु कुलतंय मजुइक तयमःगु व भिंपुं सङ्गत याकय मःगु खॉनपां वयकलं ख्वप ज्ञानया गुणस्तरया धिंधिं बल्लां थौं ख्वप दे ज्ञानविज्ञानया मू थाय काथं हज्याडः च्वंगु खॉ ब्याकः दिल ।

प्रमुख प्रजापतिं गुणस्तरिय शिक्षां जक न्हँगु पुस्ताता कन्हेया दिन जाहॉथिइगुलिं शिक्षाखय पाकय मज्यगु काथं ख्वप नगरपालिकां सामुदायिक व संस्थागत वनयकुथिता उथिंयंक हज्याक यंकयगु

गणेश मा.वि. या स्वलाया लिफ स्वयगु ज्या इवः

फागुन १

गणेश मा.वि. भार्वाचोया गवसालय शैक्षिक सत्र २०८२ या स्वलाया लिफः स्वयगु ज्या इवः या मू पाहॉ ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति ख्वपय शिक्षाखय ह्यूपा वगु न्हयलुवा पिनिगु योगदानं खः धायो दिसे 'छुखा छँ छम्हा स्नातक' पाखं समाजता बुद्धिजीवीकरण यायगु अभियानय जूगु खॉ कुलः दिसे ख्वप सर्कल न्ह्याकयगुलि अपलं पंगःत वःसां मदिकक कुतः याडः ख्वप दे देया शैक्षिक, गन्तब्य काथं हज्यागु खॉ काडः दिल ।

ख्वप विश्वविद्यालय चायकेता भौतिक पूर्वाधार तयार जूगु खॉ ब्याकसे प्रमुख प्रजापति जुं शिक्षकपिनिगु मेहनतं सभ्य व सुसंस्कृत समाज दयके फँगु वनामिपिन्ता ग्वाहालीमि काथं भावना वलांकय बिय मःगु खॉ नपां फवडः कायगु बानीं समाज व देश हज्याय मफँगु खॉ काडः दिल ।

वयकलं थःगु तुतिखय दानयगु बानी दयके मःगु खॉ नपां ताडः वानय तांगु मूर्त व अमूर्त सम्पदात ल्यंकः म्वाकः तयता बिचः याडः ज्या हज्याकः वयागु अलय विदेशी ग्वाहालीं दे हज्याय मफँगु अलय सार्वभौम जुय मफँगु खॉ स्वाडः दिसे विदेशी ग्वाहाली

सच्छि व न्हयखुगु स्वप पौ. ब.च्छि पौ (पाक्षिक)

नीति कघाडः वयागु खॉ ब्याकसे वयकलं मचातयगु व्यक्तित्व विकास स्यल्लागु ज्या भःकाथं वनयकुथि अतिरिक्त क्रियाकलापत खः धायो दिसे वयकलं ख्वप नगरपालिकां थानाया वनयकुथितयता आर्थिक, नैतिक व भौतिक ग्वाहाली नं याडः वयो च्वंगु खॉ नं काडः दिल ।

ज्या इवःया विशेष पाहॉ प्रदिप कुमार राई दे मुंज्याया लसताय एभरेष्ट एकूल वनयकुथितयता साफू इडः बिइगु ज्या इवः वैगु दिनय नं मदिकक न्ह्याकिगु विश्वास यासे थुकी देया शैक्षिक विकासे घ्वासा जुइगु खॉ नं काडः दिल ।

वनयकुथिया प्रिन्सिपल भक्त राजभण्डारी जुं वनयकुथिया शैक्षिक ज्या इवः या खॉ काडः दिलसा सामाजिक व शैक्षिक अभियान पाखं वनयकुथि हज्याडः च्वंगु खॉ काडः दिल । वनामिपिन्ता अतिरिक्त क्रियाकलापय नं व्वति कायक वयागु नपां वनय कुथिया लिपाया योजना नं काडः दिल ।

ज्या इवःसं नगर प्रमुख प्रजापति जुं एस ई ई २०८१ खय ४ जी पी ए हःपुं वनामिपिन्ता हानयगु ज्या नपां एभरेष्ट जन्मदिन कोष २०८२ पाखं मुंगु धेबां टीकापुर ९ भुंगा, कैलालीया सेती मैया चौधरी मा.वि.भोजपुर ४ या दाँवाय च्वंगु सिद्धेश्वर मा.वि. जीतपुर मिरा २ दश विगाह वाराया सरस्वती आधारभूत विद्यालयता साफूत लः लहाडः ब्यगु खः ।

ज्या इवः सं अतिरिक्त क्रियाकलापय च्वजः पुं वनामिपुं सिल्भिया खड्का व मनग्य जोच्छे नं न्वचु तःगु खः ।

मकःसें ख्वप नगरपालिकां १७१ गू सम्पदा ल्हवनय कानय व दानय धुंकगुलि थौं ख्वप नगरपालिकाया बिस्क म्हासिइका पिब्वयो च्वंगु खॉ काडः दिल ।

वैदेशिक रोजगारया नामय ल्यासे ल्याम्होपिन्ता विदेशय छ्वयो च्वंगुलि चिन्ता प्वंकसे वयकलं देया राजनीति बांलासा फुक्क लागा बांलाइगु खॉ नपां भदौ २३ व २४ गतेया जेन-जी आन्दोलनं देशता राज्य बिहीनताया अवस्थाय थ्यंकः देया सम्पति छ्वयकगु खॉ काडः दिलसा वनामिपिन्ता मदिकक मेहनत याक वनय मः धायगु भावना वलांकय बियमः धायो दिल ।

सच्छ व न्हयखुगु खप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

संस्थापक दुजः कृष्ण बहादुर दुगुजुं ब्वनयकुथि निः स्वानयूता ब्यूगु ग्वाहालीया खौं काडः दिल ।

विद्यालय ब्यवस्थापन समितिया नायो भाजु नपां खप नगरपालिका वडा नं. १ या वडाध्यक्ष श्याम कृष्ण खत्री थी थी पंगत चिडक ब्वनयकुथि थौया अवस्थायतक व बलय समाज्य अपलं बांलागु ह्यूपा वय धुकुगु खौं काडः दिल ।

ब्वनयकुथिया प्र.अ. गणेशराम थुसां ब्वनयकुथिया प्रगति प्रतिवेदन पिब्वसे स्थानीय जनताया साथ व ग्वाहाली निःस्वांगु ब्वनयकुथि शिक्षक पिनिगु नं उलि हे योगदान दःगु खौं काडः दिसे ब्वनयकुथिया भौतिक पूर्वाधार दयक दयकं, गुणास्तरीय शिक्षाखय बः यायां सामुदायिक ब्वनयकुथि हज्याकयूता थाकुगु खौं काडः दिल ।

सहायक प्र.अ. लक्ष्मी सुन्दर सुवाल नं न्वचु तयो द्यूगु उगु ज्या इवःसं शिक्षक रत्न प्रसाद फैंजुं ब्वनयकुथिया स्वलाया समीक्षा पिब्वसे ब्वनामिपुं अपलं दयो वगु खौं ब्याकसे भौतिक

पूर्वाधार ब्यवस्थाखय पंगः वगु नपां लिचवः ब्वनामिपिनिगु बांलाडः वगु खौं नं काडः दिल ।

अथेहे खप भार्वाचोया गणेश मा.वि. या ४२ कगू दँ मुंज्या खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिया मु पाहाँलय, ब्यवस्थापन समितिया नायो नपां वडा नं. १ या वडाध्यक्ष श्याम कृष्ण खत्रीया सभा नायोलय फागुन ५ गते जुगु जुल ।

मचाबलय निसें नैतिक शिक्षा व्यूसा अःपुइगु

फागुन २ गते

महेन्द्र विद्याश्रमया ४१ कगू पलिस्था दिं व साँस्कृतिक ज्या इवः या मू पाहाँ खप नगरपालिकाया प्रमुख प्रजापति जुं ब्वनयकुथि ब्वनामिपिनिगु भविष्य दयकिगु व कन्हेया दिन जाहाँथिकः बिइगु थाय जूगुलिं गुणास्तरीय शिक्षा बियता मेहनत याय मःगु, अमिता उथिंग्यंकः व्यवहार यायमःगु नपां मचात बलय निसें नैतिक शिक्षा बियफःसा कन्हेया सुसंस्कृत समाज दयकेता अःपुइगु खौं काडः दिल ।

वयकलं ब्वनयकुथि व कलेजय मिसामस्त अपः दःगु बांलागु लक्षण खः मिसात नेतृत्व तहलय थ्यंगु धायगु ह्यूपाया

पला खः धायोदिसे खप नगरपालिकां शिक्षा, स्वास्थ्य, सम्पदाखय बःबियो वगु नपां ल्यासे ल्याम्होपिन्ता स्वयो ज्या इवःत न्ह्याकः वयो च्वंगु खौं नपां खपय शैक्षिक गुणास्तर वृद्धि जूगु थानाया ब्वनयकुथि तयगु मेहनतया लिचवः खः धायो दिल ।

प्रमुख प्रजापतिं सामुदायिक व संस्थागत ब्वनयकुथिया शैक्षिक गुणास्तरय उथिंग्यंकः यंकयूता खप नगरपालिकां थी थी ज्या इवःत याडः वयो च्वंगु खौं नं काडः दिल ।

ब्वनयकुथिया पलिस्थामि महेन्द्र मास्केया सभानायोलय जुगु उगु ज्या इवःसं प्र.अ. अनिल श्रेष्ठ ब्वनयकुथिया प्रगति प्रतिवेदन पिब्वयो दिल ।

ज्या इवः सं शिक्षक ज्योती श्रेष्ठ, अभिभावक प्रतिनिधि गङ्गाराम धुख्वा व शिक्षक अभिभावक संघया अध्यक्ष सुमन परियारं नं न्वचु तयो द्यूगु खः ।

प्रतिवेदनय ब्वनयकुथिं शैक्षिक विकासय योगदान याडः च्वंगु न्हिया न्हिथया जीवनता मःगु ज्या इवः व सीप मूलक शिक्षा बिया वगु खौं नं दः । प्रमुख साधुराम फुयाल, विद्यालय सहायक प्र.अ. लक्ष्मी सुन्दर सुवाल व विद्यार्थी प्रतिनिधि नं न्वचु तःगु खः ।

उगु लसताय मू पाहाँ प्रजापति जुं ब्वनामिपिन्ता सिरपा लः ल्हाडः द्यूगु खःसा औपचारिक ज्या इवः लिपा ब्वनामिपिसं साँस्कृतिक ज्या इवः क्यंगु खः ।

सुभाय देछाल

फागुन ३ गते

खप कलेज अफ इन्जिनियरया लेखा शाखा वा जिन्सी शाखाया शाखा प्रमुखया जिम्मेवारी कःपुं कर्मचारीतयता जिम्मेवारी पौ लःल्हासे नपां पदस्थापना ज्या इवः नपां दीर्घकालीन सेवा ब्यू पुं कर्मचारी पिन्ता सुभाय देछायगु ज्या इवः सं मू पाहाँ कलेज संञ्चालक समितिया नायो भाजु, खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिं न्हँगु जिम्मेवारी कःपुं सकल कर्मचारीपिन्ता भिन्तुना देखसे मितव्ययिता, इमान्दारिता, पारदर्शिता व अनुशासन हे खपदे हज्याकयगु लिधंसा खः धायो दिसे फुककसिता इमानदारीपूर्वक ज्या यायता इनाप यासे न्हिया न्हिथं यागु ज्याखय् द्वनय् फःगु अलय् शुद्र मनं जुयमःगु खाँ काडः दिल । वयकलं ताई तक जनताया भिं ज्याखय् संघर्षयापुं नेतात नपां मौका दयवं भ्रष्टाचार काण्डय् फसय जुइगुलि मौका मरुतलय् इमानदार जुइगु बानी नपां सचेत जुयमः धायोदिसे सकल कर्मचारीपिसं थःगु दक्षता, योग्यता व क्षमता छ्यलय मःगु मः काथं

तालिम काय मःगु ज्यायाता धेबा नपां लाडः स्वय मज्यूगु, खाँ ब्याकसे संस्थाया विकासया लागिं धैर्यता, परामर्शया संस्कार व नियम-कानून मानय याय्मः धायो दिल ।

ज्या इवःसं ई. सुजन माकं कलेज निः स्वांसां निसें कर्मचारीपिसं मदिकक इमानदार जुयो ज्या सांगुली प्रशंसा यासे वैगु दिनय् नं निःस्वार्थ भावनां ज्या सानिगु विश्वास प्वंकसे सकलसिया साथ व ग्वाहाली कलेजं थी थी विषयया अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलन याय् फःगु खः धायो दिल ।

अथेहे कलेजया प्राचार्य ई. सुनिल दुवालं जग बलासा जक छँ नं बल्लाइगु खाँ ब्याकसे संस्थाया आधार दयके थाकुसां उकी लिपाथयंकया बांलागु उपलब्धी दैगु खाँ ब्याकसे निः स्वां सां निसें थौं तक कर्मचारी पिनिगु निःस्वार्थ सेवा कलेज थौया अवस्थाय् थयंगु खाँ नपां छुं व्यवस्थागत खां जिम्मेवारी हिलाबुला याडागु खाँ काडः दिल । वयकलं खप देता ज्ञान विज्ञानया केन्द्र काथं हज्याकयगु तातुडः जूगु ज्याखय् फुकक छप्पा जुयो हज्याय मः धायो दिल ।

उप प्राचार्य डा. सुवेगमान बिजुकुछँ, उप प्राचार्य ई.रत्न शोभा प्रजापति अलय कर्मचारीपुं काजिवहादुर पञ्च, राजन जति व सन्जय मानन्धरं नं न्वचु तयो द्यूगु खः ।

उगु इलय् लेखाशाखा प्रमुखया जिम्मेवारी कःम्हा विष्णुप्रसाद सुवाल अलय जिन्सी शाखाया जिम्मेवारी कःम्हा पूण्यराम स्वंगमिखां थः ता ब्यूगु जिम्मेवारी इमानदार जुयो पू वांकयगु बचं बियो दिल ।

ज्या इवः सं प्रमुख प्रजापतिं निः स्वांसां निसें २०८२ माघ मसान्त तक मदिकक सेवा बियो वम्हा काजीवहादुर पञ्च, राजन जति व सिद्धिराम सुवालपिन्ता सुभाय पौ देछःगु जुल सा न्हँगु जिम्मेवारी कःपिन्ता जिम्मेवारी पौ लःल्हाडः दिल ।

सच्छि व न्हयखुगूगू खप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

खप कलेज अफ इन्जिनियरिङ्गय छात्रवृत्ति लः लहात

फागुन ३ गते

खप कलेज अफ इन्जिनियरिङ्गय ब्वनामिपिन्ता छात्रवृत्ति इयगु ज्या मू पाहाँ कलेज सञ्चालक समितिया नायो भाजु नपां खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं २०८२ सालय भर्ना जूपुं प्रवेशपरीक्षा उत्कृष्ट व अध्ययनरत गरिब अलय जेहेन्दार ब्वनामिपुं याडः ४४ म्हा सिता मुक्कं ६५ लाख ८८ हजार क्वतिया छात्रवृत्ति इसे नगरपालिकां शिक्षालागाय् लाय् छ्यः गुया तातुना देश व जनताया सेवा याय्गु खः धायोदिसे खपं यागु प्रगतिं मेमेगु स्थानीय तह व जनताया लागिं प्रेरणाया स्रोतजगु, मेमेगु विश्वविद्यालय ब्वनामिपुं व पूर्वाधार मगागु खाँ प्याहाँ वयो च्वंगुली खपय् विश्व विद्यालय स्तरया मःकाथंया पूर्वाधार दःगु खाँ काडः दिल ।

वयकलं उच्च शिक्षा काय धुकः ल्यासे ल्याम्होपुं विदेशय् वानिगु दुर्भाग्य खः धायो दिसे देशय हे योगदान याय्गु चेतना ब्वलांकय् मःगुलि बःयासे कलेज निःस्वां बलयया संघर्षया खाँ कुल दिसे वयकलं २०५६ सालय खप उच्च माध्यमिक विद्यालय चाय्कः अः खप नगरपालिका पाखं न्हयगू कलेजत चाय्क च्वंगु खाँ नपां थीथी पंगःत चिडकः मदिकक कुतः व मेहनतं थौं थानातक थयंगु खाँ काडः दिल ।

वयकलं पुँजीवादी समाजवादी व्यवस्थाय् पाइगु खाँ कुल दिसे समाजवादी व्यवस्थाय् राज्यं जनताया जीवनस्तर च्वजायकेता शिक्षा नपांया आधारभूत सेवाया जिम्मेबारी काइगु खाँ काडः दिल । नपां ब्वनामिपिन्ता शिक्षित, राजनीतिक रुपं सचेत नैतिकवान व देशभक्त याय्ता नं बः याडः दिल ।

वयकलं छात्रवृत्ति, पुरस्कार व प्रोत्साहन ज्या इव

ब्वनामिपिन्ता थप परिश्रमी व उर्जाशील दयकिगु विश्वास नं प्वंकः दिल ।

कलेजया प्राचार्य ई. सुनिल दुवालं छात्रवृत्ति भाग्यं मखुसैं मेहनत व लगनशीलतां दैगुलिं थुकिता सदुपयोग याय् मःगु खाँ नपां खप नगरपालिकां दांकः अःपुकः व गुणास्तरीय शिक्षा ब्यू ब्यू देश व जनताया सेवा याय्गुलि ब्वनामिपिन्ता प्रोत्साहन यासे माल धःसा नगरबासी ब्वनामिपिन्ता शैक्षिक ऋण नपां बिडगु खाँ नपां ब्वनामिपिन्के नागरिक भावना नं ब्वलानय्मः धायो दिल ।

ज्या इवः सं प्राचार्य रत्न सोभा प्रजापति व काजी बहादुर पंचनं न्वचु तयो द्यूगु खः ।

तःमुंज्या

फागुन ७ गते

यें टोखाय् हिंगुकगू नेपाल भाषा साहित्य तःमुंज्या जुल ।

सहिद दिवस

फागुन ८ गते

नेपाल क्रान्तिकारी किसान संघया गवसालय २०४६ सालय खवपय जूगु ऐतिहासिक जन आन्दोलनय जीवन बलिदान याडः द्यूपुं बीर सहिद पिनिगु सम्मानसं शुक्रवार सहिद क्यबय ३७ कगु सहिद दिवस डायकल ।

सहिदपुं राजकुमार सुवाल, कृष्ण राम दुवाल, निर्मल कुमार शाक्य, हरिकृष्ण भुजु, पुष्परत्न शाक्य, महेश श्रेष्ठ पिनिगु सम्मानस १ मिनेट मौन धारण याडः न्ह्याकगु उगु सभासं नेपाल मजदुर किसान पार्टीया छ्याञ्जे नपां क्षेत्र नं १ या प्रतिनिधि सभाया दुजः उम्मदेवार प्रेम सुवाल देया स्वाधीनता व सार्वभौमिकता रक्षा याय्ता अलय समाजय ह्युपा ह्युता सहादत जुयो द्यूपुं सहिदपिन्ता श्रद्धाञ्जली देछासे घाइटे योद्धापिन्ता सम्मान देछायो दिल ।

प्रतिक्रियावादीतयगु हःनय कपः क्वमछुकसिं देश व जनताया निंतिं प्राण पापुं सहिदपिन्ता जनतां न्ह्याब्लें नुगलय तयो तैगु खाँ नपां वयकलं समाजं अर्थतन्त्रया न्हयलुवा जुय फःसा न्याय समानता काय फैगु, आर्थिक सड्कट मजुइगु, अलय शोषण मदैगु खाँ काडः दिल ।

देशया जग्गात बाँभो तःसेलिं विदेशं नसात न्याडः नयम गुलि चिन्ता प्वकसे वयकलं जलाखाला देशं नाकाबन्दी याःसा हाहाकार जुइगु खाँ नपां देया उद्योगधन्दा निजीकरण याइगु, थानाया जमिन, जड्गल विदेशीतय्ता बाहालं बियो विदेशी लाय छ्यःसा विदेशी सेना द्रहँ वय फःगु खाँ काडः दिल । अलय न्हँगु पुस्ताता भ्रष्टाचार विरुद्ध ल्वाय्ता हज्याय मः धायो दिल ।

नेमकिपाया केन्द्रीय दुजः नपां खवप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं देश व जनताया इमानदार जुयो सेवा याय्गु,

व्यक्तिगत स्वार्थ मतःसे देश व जनताया निंतिं योगदान याइपुं मनूत न्ह्याब्लें म्वाडः च्वनिगु खाँ व्याकसे समतामूलक समाज निःस्वानय्ता ज्यान पाडः वापिन्ता सरकारं लुमांकय मःगुलि मयागु अलय देया ल्यासे ल्याम्होपुं ज्या मदयो विदेशय वानय मःगु खाँ काडः दिल ।

नेमकिपां स्थानीय तह, प्रदेश संसदय वाडः देश व जनताया पक्ष नीति निर्माण याइगु खाँ व्याकसे भीसं देशघाती व राष्ट्रघाती तयता म्हासिइके मः धायोदिल । नपां जनताया सेवा जुइगु राजनीतिं जनताकय ऊर्जा व प्रेरणा दइगु विश्वास नं प्वकः दिल । नेपाल क्रान्तिकारी महिलासंघ जिल्ला समिति खवपया नकीं अलय वागमती प्रदेशसभाया दुजः सृजना सैजुं, देया लागि नुवाइपुं, बिचः याइपुं, ल्वाइपुं मनूत न्ह्याम्हां म्वाडः च्वनिगु खाँ व्याकसे देया छगू छगू ह्युपाखय नेमकिपाया इयातूगु योगदान दःगु खाँ काडः दिसे सहिदया म्हास अजनं पु मवांगुलिं देशय राजनीतिक, आर्थिक बेथिति विध्वंस, अन्याय अत्याचारया विरुद्धय ल्वायमःगु खाँ व्याकसे आदर्श समाज निःस्वानय्ता न्हँगुपुस्ता हज्यायमः धायोदिल ।

सभाया सभापति नपां नेक्राकिसंघ भक्तपुर जिल्लाया नायो गोबिन्द दुवाल सहिदपिन्ता हांसे देशया उद्योगत खवखचा मूलं म्युगु व निजीकरण यागुलि कुंखिडः दिल ।

रासायनिक मल (देसि सः) य् बियो वगु अनुदान मवियगु व न्हपायाय्गु सरकारया निपंया विरुद्धय दे डांकः किसान आन्दोलन याय्गु चेतावनी ब्युसेलितिनी बाध्य जुयो उगु निपलितता कःगु खाँ व्याकसे वयकलं देश व जनताया पक्षखय देशभक्तिपूर्ण आन्दोलन याडागु खाँ काडः दिल ।

सहिदया काय भाजु पुजरत्न शाक्यं नेमकिपां देश व जनताया निःस्वार्थ जुयो सेवा यागुलिं बांलापुं मनूत त्याकय मःगु खाँ काडः दिल ।

सच्छि व न्हयखुगुगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

ऐतिहासिक जन आन्दोलनया घाइटे सत्य सम्मेलन राजोपाध्यायं थः ता पुलिसं सितपात वांक दःगु खौ कुल दिसे सु नाः खय् म्हिति व नाखय हे सी सु मिनपां म्हिति व मिखय हे सी धायो तःगु शक्तिया घमण्ड यागुलिं हे पञ्चायती व्यवस्था क्वः दगु खः धायो दिल ।

ज्या इवःसं ने.क्रा.कि.सं भक्तपुर नगर समितिया नायो गंगाराम ज्याख्वं सहिद दिवसया लुमन्ति वयकपिन्ता हानय ज्या याय्मःगु खौ ब्याक से लसकुस याडः दिल ।

ज्या इवः हाँ सहिदया इवातामय स्वमः क्वखाय्कगु खः ।

ख्वप विश्वविद्यालयं विङ्गु शिक्षा उत्पादन श्रमनपां स्वाङ्गु

फागुन ८ गते

ख्वप मा.वि., ख्वप कलेज, शारदा क्याम्पस मा. वि. व ख्वप कलेज अफ ल खय् ज्या साडः च्वंपुं शिक्षक व कर्मचारीपिनि दशवी 'ख्वपको शैक्षिक यात्रा' विषयक परिचर्चा ज्या इवः शुक्रबार जुल ।

ज्या इवः सं नेपाल मजदुर किसान पार्टीया नायो भाजु नारायणमान बिजुक्छे (रोहित) जुं छगुं तुं पाठ्यक्रम फूकं विश्वविद्यालयसं ब्वंकिपुं जूसां थी थी विश्वविद्यालयया आवश्यकता मदङ्गु खौ ब्याकसे ख्वप विश्वविद्यालयं विङ्गु शिक्षा उत्पादन श्रम नपां स्वाङःबिई धायो दिल ।

ख्वप नगरपालिकाया न्हयलुवाय् न्हयाकिगु ख्वप विश्वविद्यालयं नेपाल सरकारं छुं नं आर्थिक अनुदान अपेक्षा यागु मरु, ख्वप विश्व विद्यालयसं आधुनिक चिकित्सा शिक्षा लगायत कृतिम बौद्धिकता, आयुर्वेद जडिबुटी वैकल्पिक चिकित्सा शिक्षाता बःयाङ्गु खौ काडः दिल ।

प्राचीन ग्रीस व रोमन नगरं विश्व विद्यालय न्हयाकगु दसु पिब्वसे नायोभाजु बिजुक्छे जुं ख्वप विश्वविद्यालय नं वहे अवधारणा काथं हछ्यायगु खौ काडः दिल ।

ख्वप नगरपालिकापाखं चायकगु ख्वप कलेजत निःस्वां सेलीं ख्वपया शिक्षाखय् हयूपा वःगु नपां देशया शिक्षा लागाय महत्वपूर्ण योगदान यागु नायो भाजु बिजुक्छे जुं धायोदिल ।

सुसंस्कृत समाज निः स्वानयया लागिं विद्यालय शिक्षा निःशुल्क व अनिवार्य व विश्वविद्यालय शिक्षा निःशुल्क जुङ्गु कानुनी व्यवस्था जरूरी जुगु खौ कुलः दिसे वयकलं शिक्षाया मू तातुना देता मःपुं जनशक्ति ब्वलांकय्मः धायो दिल ।

नायो भाजु बिजुक्छे जुं धायोदिल - विश्व विद्यालयता समाज बुद्धिजीवीकरण अभियानया न्हयलुवा यायगु नीति दयकेगु बांलाङ्गु खौ ब्याकसे नेपालया गुं, खनिज, जलस्रोतया अध्ययन व अनुसन्धान व रैथाने ज्ञानया संरक्षणया ज्या विश्वविद्यालयता याकय्गु देश विकासया निंतिं बांलागु पला जुङ्गु धायो दिल ।

समाजवादी व्यवस्थां जक २१ कगु शदिंया समस्या ज्यंकय् फेगु खौ ब्याकसे हलिमय अशान्ति जुयो च्वंगुलि साम्राज्यवाद व पुँजीवाद मुख्यपुं दोषी जुङ्गु नायो भाजु बिजुक्छे धायो दिल ।

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं ख्वपया शैक्षिक विकासय अपलं पंगःत फयमालिगु लुमांकसे ख्वपया न्हयलुवापिसं थानाया विकासय अपलं सुधारया कुतः यागु खौ काडः दिल ।

ख्वप देता छखा छेँ छम्हा स्नातक व 'पर्यटकीय गन्तव्यस्थल' दयकेगु दीर्घकालीन तातुनां याडः थौं ख्वप शैक्षिक गुणास्तर धिं धिं बल्ला याय्गु थाय काथं विकास जुयो च्वंगु व देशं दुनय व देशं पिनय्या पर्यटक पिनिगु दकलय बांलागु गन्तव्यस्थल जुय फःगु खौ ब्याकसे वयकलं ख्वप नगरपालिकापाखं चाय्कः तःगु कलेजत नगरपालिकां चाय्कसां देशां देछिया सेवा जुयो च्वंगु व नगरपालिकापाखं चाय्कतःगु फूकक कलेजय् ब्वनामिपिनिगु भर्नाया ल्या उत्साहजनक दःगु खौ काडः दिल ।

ख्वप शैक्षिक संस्थात नं विश्वविद्यालय याय् हे छगु महत्वं जःगु अङ्ग जुगु व ख्वप कलेजत थजगु शैक्षिक संस्थान दे डांकः निःस्वानय् मःगु खौ काडः दिल ।

ख्वप कलेजया प्राचार्य प्रकाश कुमार श्रेष्ठं ख्वपया शैक्षिक व सामाजिक हयूपाया बारे व ख्वप मा. वि. या प्राचार्य लक्ष्मी प्रसाद कर्माचार्य ख्वपया शैक्षिक इतिहास व ख्वप नगरपालिकापाखं ब्वनयकुथि/कलेज चाय्केगु तातुना व योगदानया खौ काडः दिल ।

वागीश्वरीया शिक्षक कर्मचारी मुंकल

फाउज ट गते

वागीश्वरी मा.वि. या ६७ कगू, वागीश्वरी कलेजया १८ कगू व वागीश्वरी कलेज अफ म्यानेजमेन्टया स्वकगू देँ मुंज्या तयारी याय्ता मुंकगु शिक्षक कर्मचारीत मुंक: खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिं खपया शैक्षिक रूपान्तरणय् थानाया न्हयलुवापिनिगु तहांगु लाहा द:गु खाँ ब्याकसे खप दे अ: शैक्षिक गुणस्तरय् धिंधि बल्ला याय्गु थाय् काथं हज्याड: च्वंगु खाँ ब्याक दिल ।

वागीश्वरी मा.वि. या प्रगति व विकासय नं अपलसिया साथ व योगदान द:गु खाँ ब्याकसे वयकलं शिक्षाखय् तस्कं लिपा लाड: च्वंगु खप दे थौं शैक्षिक गन्तव्य स्थल काथं विकास जुगुलि थानाया सामुदायिक व संस्थागत ब्वनयकुथि तयगु त:हांगु लाहा द: धायोदिल ।

प्रमुख प्रजापतिं खपया ब्वनयकुथित बन्द हडतालय नं मदिकसें चाय्क: शिक्षण गतिविधि हज्याक यंकय् फ:गु ख: धायो दिसे न्हयलुवापिसं क्यंगु भिंगु लॉपु खप दे राजनीतिक रूपनं सचेत व संगठित जुगु खाँ काड: दिल ।

२०४६ साल निसें नेपालय न छगू सरकारी अस्पताल, ब्वनयकुथि दयकला, न त दरबन्दी हे थप जुला धायो दिसे वयकलं सरकारं निजीकरण ता घ्वासा बियो च्वंगुलिं देया शिक्षा लाग्ता अखय्ला थखय्ला मरुगु, खाँ ब्याकसे विदेशीया ऋण व ग्वाहालीं नेप:या सार्वभौमिकता हे ल्यं मदैगु खतरापाखय सचेत यासे खप नगरपालिकाया खप विश्वविद्यालय चाय्केगु तातुना छन्हु नं छन्हु पू वानिगु खाँ काड: दिल ।

उगु ज्या इव: सं वागीश्वरी मा.वि. या प्र.अ. कृष्ण प्रसाद कर्माचार्य, वागीश्वरी कलेज अफ म्यानेजमेन्टया व्यवस्थापन समितिया दुज: ज्ञान सागर प्रजापति, सहायक प्र.अ. उकेश सुवाल जुपिसं वागीश्वरी कलेज देँ मुंज्या सभ्य, भब्य काथं क्वचाय्केता सकलसिया मंक: कुत साथ व ग्वाहाली म:गु खाँ काड: दिल । वयकपिसं वागीश्वरीता अज च्वजायक यंकय्ता सकलसिया मेहनत म:गु खाँ ब्याकसे वागीश्वरीया शैक्षिक उन्नयन अ: देडांक, चर्चा जुयो च्वंगु भी सकल सिया गौरबया खाँ ख: धायो दिल ।

समस्या वसां संघर्ष याय्गु त्व:तय मज्युगु

फाउज ट गते

सरस्वती विद्यागृह मा.वि. या ७५ औ बुदिं (हिरक जन्मोत्सव) या लसताय स्मारिका विमोचन, हानय ज्या, सिरपा ल: लहायगु ज्या व सांस्कृतिक ज्या इव: सं खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिं स्मारिका व 'विद्यार्थी हौं हामी' नांया म्येँ पिता' ब्वज्या यासे ब्वनयकुथि अपलं भिं जुयो हज्याय फयम: धायो भिन्तुना देछासे व्यक्ति वा संस्थां जीवनया उत्तरार्द्धय समस्या वसां बिसे मवासें ल्वाड: हज्यायम:धायदिल ।

प्रमुख प्रजापति जुं न्हा एसईई पास जुयवं येँ मवासे मगागु, खप नगरपालिकां खप सर्कल दुनय चाय्क त:गु कलेज द:सेलिं दांक: भिक: शिक्षा काय् द: गु खाँ नपां खप देता ब्वस्यलागु नगर दयके म:गु खाँ काड: दिसे ब्वनयकुथिया जग बांलासा जक कन्हेया चिन्ता काय म्व:गु, सरकारं गरिव पिन्ता स्वयो बांलागु ब्वनयकुथित दयके म:गुलि ब: याड: दिल ।

वयकलं खप देता शैक्षिक उचाइखय थयंकयता ब्वनामिपिसं अपलं मेहनत याड: ब्वनयकुथिया न्ह्यागु ज्या इवलय थाकु मचसें

सच्छि व न्हयखुगुगु खप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

हज्याय मःगु बिचः प्वकसे खप देता भीगु देशय अलय अन्तरराष्ट्रिय ख्यलय नं थिगु नगुथें धायुता हज्यायमः धायो दिल ।

ब्वनयकुथिया प्र.अ. गनुराज राई दाच्छिछ्या प्रगति प्रतिवेदन पिब्वगुलि २००८ साल निसें चायकगु थुगु ब्वनयकुथि अः ५११ म्हा ब्वनामिपुं व २७ म्हा शिक्षक व कर्मचारी दःगु खाँ कांसे ब्वनयकुथिया शैक्षिक सुधारमा लागिं विद्यालय व्यवस्थापन समिति आर्थिक व भौतिक ग्वाहाली याडः वगु खाँ ब्याकसे ब्वनामिपिनिगु स्तरकाथं अंग्रेजी व नेपाली ब्वकः नपां अः तक खय २,७३८ म्हा ब्वनामिपिसं एस ईई उत्तीर्ण याय धुंगु खाँ काडः दिल ।

मेम्हा पाहां ज्ञानसागर प्रजापतिं सामुदायिक ब्वनयकुथि दयकेता ज्या साडः च्वंपुं शिक्षकपिनिगु तः हांगु लाहा दःगु खाँ काडः दिल । भक्तपुर शिक्षा शाखा प्रमुख साधुराम फुयालं ब्वनयकुथि नर्स तयमः धायोदिल ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिया दुजः छोरीमैयाँ सुजखुंया सभा नकीलय जगु उगु ज्या इवःसं पूर्व शिक्षक न्हून्छे रत्न बुद्धाचार्य चिनाखँ ब्वडः न्यंकलसा विमोचन यागु म्यें या च्वमि हरिहर तिमिलिसनां म्यें या खाँ काडः दिल । पूर्व प्र.अ. पूण्यराम सुवाल, शिक्षक प्रतिनिधि राजन छुस्याबागः

शिक्षिका दिनु जोशी व विद्यार्थी प्रतिनिधि प्रशांसा ग्यांमरु नं न्वचु तःगु खः ।

ज्या इवः सं प्रमुख प्रजापति जुं जेहेनदार, उत्कृष्ट डायरी, एस ई ई फुक्क पास जूपिन्ता व दकलय अपः ल्या ह्य फम्हा ब्वनामि, उत्कृष्ट शिक्षक कर्मचारी व पूर्व प्रधानाध्यापकता हान्य ज्या व सिरपा लः ल्हाडः द्यगु खः । ज्या इवः धुकः ब्वनामिपिसं सांस्कृतिक ज्या इवः नं क्यंगु खः ।

अभौतिक सांस्कृतिक सम्पदातय्गु राष्ट्रिय सूचीकरणया अभिमुखीकरण ज्या इवः

फागुन ९ गते

खप नगरपालिका पाखं चायक तःगु खप कलेज अफ ल या ग्वसालय अभौतिक सम्पदाया राष्ट्रिय सूचीकरणया अधिमुखीकरण ज्या इवःसं कलेज व्यवस्थापन समितिया नायो नपां खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिं खप दे मूर्त व अमूर्त सम्पदां बिलिबिली जःगु सहर खः धायोदिसे मूर्त सम्पदाया क्वति हे अमूर्त

सम्पदाया नं महत्व दःगु खाँकाडः दिल ।

वयकलं ल्यंकः, म्वाकः तय मफयो नेपः या मूर्त अमूर्त सम्पदा ताड, वाडः च्वंगु खाँ नपां छगु सम्पदा न्हाडः वांसा देया सम्पति हे न्हाडः वानिगु खाँ ब्याकसे खप नगरपालिकां न्हयाथिन्योगु छगु सम्पदा जूसां ल्यंकः, म्वाक, भिंकः तयमःगु त्वालय त्वालयया थीथी परम्परागत बाजात स्यनय्गु याडः वगु उकिया दसु खः धायो दिल ।

भीगु मूर्त व अमूर्त सम्पदाया अभिलेखीकरण मजूसेलिं अजगु सम्पदात व्यवस्थित संरक्षण जुयमफूगु खाँ ब्याकसे वयकलं सम्पदात राष्ट्रिय रुपय ल्याखान्य फःसा उकिं राष्ट्रिय व अन्तरराष्ट्रिय मान्यता कायता अःपुइगु खाँ काडः दिल ।

खप कलेज अफ ल या पाखं अभौतिक सम्पदा सूचीकरणया कुतः न्ह्याकगु खाँ ब्याकसें न्हापां कवांचा प्याखं, पा वास, तकातपुली, जुजु धौ 'श्वथें जागु रस' (धातु म्यें) या विस्तृत अध्ययन अभिलेखीकरण याइगु खाँ काडः दिल ।

कलेजं यागु अध्ययन अनुसन्धानता नगरपालिकां छसिकाथं

सच्छि व न्हयखुगु खप पौ. ब:खि पौ (पाक्षिक)

छ्यल: यंकयमगु नं वयकलं धायो दिल ।

ज्या इव:सं संस्कृति पर्यटन व नागरिक उड्डयन मन्त्रालयया सचिव डा. सुरेश सुरस श्रेष्ठ अभौतिक सम्पदाया संरक्षण व सवर्द्धन यायां उकिता हलिमय्या ह:नय ब्वय फयके म:गु खाँ ब्याकसे अभौतिक सम्पदाता समुदायं म्वाक: त:गुलि उकिता कानून दय्क: विश्वव्यापीकरण यायां यंकयम: धायो दिल ।

अभौतिक सम्पदा राष्ट्रिय सूचीखय् दर्ता याय्ता संस्कृति पर्यटन व नागरिक उड्डयन मन्त्रालय ग्वाहाली याय्ता तयार द:गु सचिव श्रेष्ठं धायोदिल ।

खप कलेज अफ ल या अनुसन्धान वा कानुनी सीप विभाग या प्रमुख आशिष पौडेलं अभौतिक सम्पदातय्गु सूचीकरण सम्बन्धी

‘सच्छिदा लिपाया खप दे’ या म्हगस पुवांकय्गु ज्या साड:चवंगु

फागुन १० गते

खप नगरपालिकापाखं चायक: त:गु खप बहुप्राविधिक अध्ययन संस्थानया शैक्षिक सुधारया खायं छलफल याय्ता जूगु ब्वनामिपुं नपां जुगु छलफय् खप नगरपालिकाया प्रमुख नपां खप बहुप्राविधिक अध्ययन संस्थान सञ्चालक समितिया नायोभाजु सुनिल प्रजापतिं ब्वनामिपिकय् द:गु क्षमताता स्यल्लाकयता कलेजं म:गु ग्वाहाली याय्म:गु धिं धिं बल्लया ईलय पास जक जूयां मगा च्वजाय म:गु, च्वजम्हा जुयता कडा मेहनत याय म:गु, गुणस्तरीय शिक्षा मेहनत व परिश्रमं जक काय फैगु खाँ काड: दिल ।

खप नगरपालिकां खप देता शैक्षिक व पर्यटकीय गन्तव्य स्थल दयकेगु तातुड: ज्या याड: चवंगु खाँ ब्याकसे वयकलं नर्सिड कलेज अ:पुक नि:स्वांगु मखु । नेमकिपाया नायो भाजु नारायणमान बिजुक्छेँ (रोहित) जुं खाँगु म्हागस ‘सच्छिदा लिपाया खप दे’ता पूवांकय्ता खप नगरपालिकां कलेजत चाय्क: वगु खाँ काड: दिसे

कानुनी व व्यावहारिक पक्षखय प्रस्तुतीकरण क्यंगु ख: ।

ज्या इव:सं खप कलेज अफ ल या प्राचार्या अनिता जधारीं सुभाय देछायो दिल ।

उगु ज्या इव: सं अनुसन्धानय् ज्या साड: चवंगु ब्वनामि व शिक्षकपुं, जुजु धौ नपां स्वापु द:पुं संघया प्रतिनिधि, तका तपुली, स्थानीय कासा कसिमला पायँ नपांया विज्ञ प्रतिनिधिपुं नं भ्र:गु ख: ।

अभौतिक सम्पदातय्गु सूचीकरण याय्गु मति द: पिसं चैत्र १५ गते दुनय प्रक्रिया पुरय याड: दर्ता याय म:गु कानुनी ब्यवस्था द:गुलिं खप नगरपालिकां जुजु धौ, कसिमला पायँ, मौलिक म्येँ नपांया डागु विधाय् सूचीकरण याय्ता कुत: याड: चवंगु द: ।

ल्यासे ल्याम्होपुं हलमखु बिच: व सिद्धान्त निर्देशित जुयम, दे रक्षा याय्गु भावना ल्यासे-ल्याम्हो पिन्के दयम:गु खाँ नं काड: दिल ।

खप बहुप्राविधिक अध्ययन संस्थानया प्राचार्य डा. रत्न सुन्दर लासिवं देया लागिं म:पुं दक्ष जनशक्ति ब्वलांकेगु तातुड: खप बहुप्राविधिक अध्ययन संस्थानया ख: धायोदिसे कलेजया समस्यात ज्यंकय्ता इलय हे छलफल याय् म:गु व प्रशासनता धायता इनाप याड: दिल ।

खप नर्सिड विभागया विभागीय प्रमुख ईश्वरी उंगोलं कलेजया गरिमा च्वजायकेता ब्वनामिपिनिगु मेहनत मदयक: मगागु खाँ ब्याकसे नर्सिड सेवामूलक पेसा जूगसलिं ब्वनामिपुं नर्सिड पेसाय् सचेत जुयम: धायो दिल ।

सुभाय् देछाल

जन्मजात हृदय रोग प्रारम्भिक परीक्षण शिबिर सुभाय देछाय्गु ज्या इव: माघ २९ गते क्वचाल ।

राष्ट्रिय सम्मेलन न्ह्यातः

फागुन १२ गते

कम्प्युटर, इलेक्ट्रिकल, इलेक्ट्रॉनिक्स व कम्प्युनिकेशनया खायँ जूगु राष्ट्रिय सम्मेलनय् न्वचु तयो दिसे खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिं खप नगरपालिकां थी थी कलेजत चाय्कः खप देता ज्ञान विज्ञानया केन्द्र काथं हज्याकयगु कुतः जुयो च्वंगु खाँ ब्याकसे उगु खप नगरपालिकापाखं चाय्कः तःगु खप इन्जिनियरिङ कलेज व खप कलेज अफ इन्जिनियरिङया मंकः कुतलय् ग्वसः ग्वगु राष्ट्रिय सम्मेलनय् कलेजं २०८२ सालय नेगू अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलन व नेगू राष्ट्रिय सम्मेलन याडः प्यंगू सम्मेलनत ग्वसः ग्वय धुंकगु खाँ नपां खप देता बौद्धिक छलफल व चिन्ता याय्गु थाय् काथं हज्याकः चवडागु खाँ काडः दिल ।

नगरपालिकापाखं चाय्कः तःगु कलेज तयसं दक्ष इन्जिनियरत जक मखु इमानदार, अनुशासित व देशभक्त प्राविधिकपुं ब्वलांकयगु कुतः याडः च्वंगु खाँ नपां वयकलं थी थी विषयलय थुगु कलेजतयसं ग्वसः ग्वडगु सम्मेलनं खपया शैक्षिक लागातां च्वन्ह्याकिगु ज्या याडः च्वंगु व ज्ञान विज्ञानया केन्द्र दयकेगु अग्रजं खांगु म्हागस पूवानिगु इवलय् दः धायो दिल । इन्जिनियरिङ कलेजया मंकः कुतलय नगरपालिकां थमनं हे अनुसन्धान केन्द्र निःस्वानय्ता बजेट छखयलिङ्कागु खाँ काडः दिसे खप विश्व विद्यालयता देया ब्वस्यलाक चाय्केगु खाँ नं वयकलं काडः दिल ।

सक्षम स्थानीय तहता विश्वविद्यालय चाय्के बियगु अधिकार बियमःगु पक्षखय् नेमकिपां न्हपा निसं हे बः याड वगु खाँ ब्याकसे वयकलं अनुसन्धान केन्द्रीत बिस्कं पहलं शिक्षा बियगु व उत्पादन श्रम नपां स्वाङ्गु शिक्षा बियगु तातुडः खप विश्व विद्यालयया अवधारणा वगु खाँ काडः दिल ।

सम्मेलनया मू तानुना धाय्गु हे ब्वनामिपिन्ता अनुसन्धान केन्द्रित जुयो ज्या सानयता ग्वाकय्गु, हे नपां ल्वाय फःपुं ब्वनामिपुं ब्वलांकयगु अलय हलिमयता योगदान याय फःपुं ब्वनामिपुं ब्वलांकयगु खः धायोदिसे वयकलं कलेज व विश्वविद्यालयत अनुसन्धानया मूथाय जुयमः धाय्गु मान्यतां खप नगरपालिकां अनुसन्धानय बःयाडः वयागु खाँ काडः दिल ।

नगरपालिकापाखं चाय्क तःगु कलेजय अनुसन्धानया निंतिं दायँ करोडौं तकाया बजेट छखय लिङ्कः वयागु खाँ ब्याकसे वयकलं विश्वविद्यालय थजगु प्राज्ञिक थासय जुङ्गु बन्द, हडताल याडः शैक्षिक ज्या इवलय बांमलागू लिचवः लाङ्गु खाँ काडः दिल ।

विश्वविद्यालय व कलेजय शान्तिपूर्ण लकस दयके फःसा जक ब्वनामिपिसं अःपुक ब्वनयफैगु खाँ ब्याकसे प्रमुख प्रजापति जुं ल्यासे ल्याम्होपुं विदेशय वांसेलीं दे लिपा लागू खाँ काडः दिल ।

उपप्रमुख रजनी जोशीं सम्मेलनया उपलब्धी व अनुसन्धानया निष्कर्षया व्यापक छलफल मयासं मगा धायोदिसे कलेजया तातुना पुवाडः च्वंगु खाँ ब्याकसे नगरपालिकां समाजता बुद्धिजीवीकरण यायां खप देया च्वजःगु सहर दयकेगु कुतः जुयो च्वंगु खाँ काडः दिल ।

खप इन्जिनियरिङ कलेजया प्राचार्य ई. सुजन माक व खप कलेज अफ इन्जिनियरिङया प्राचार्य ई. सुनिल दुवाल कलेजया, ग्वसालय जूगु सम्मेलनय ब्वनामिपुं उत्साह तयो ब्वतिकःगुलि कलेजता अज हौसला जूगु खाँ ब्याकसे सम्मेलन विद्यालय केन्द्रीत जूगु व अनुसन्धानता अज परिस्कृत काथं हछ्याय्गु कुतः याय्गु खाँ काडः दिल ।

ख्वप अस्पतालया चिकित्सक व कर्मचारीपिन्ता सुभाय् देखाल
(२०८२ माघ २९ गते)

मदिकक न्ह्याक च्वंगु सुचुकुचु ज्याइवः
(२०८२ फागुन १ गते)

वीर शहिदपुं

राजकुमार सुवाल
(२०२५ माघ १० - २०४६ फागुन ८)

कृष्णराम दुवाल
(२०२३ असार ७ - २०४६ फागुन ८)

हरिकृष्ण मुजु
(२०२७ फागुन २८ - २०४६ फागुन ८)

निर्मल कुमार शाक्य
(२०२२ असार १५ - २०४६ फागुन ८)

पुष्परतन शाक्य
(२०१८ माघ १ - २०४६ चैत्र २६)

महेश श्रेष्ठ
(२०२३ - २०४७ बैशाख ३०)

२०४६ शालया जन आन्दोलनया 'शहिद' पिनिगु

लुमन्ति ज्याङ्गः

फागुन ८ गते

